

Sokol informoval ŠtB

Arcibiskup Ján Sokol poskytoval ŠtB informácie o oficiálnych záležitostiach cirkvi, ale aj o emigrantovi, s ktorým sa stretol vo Vatikáne. Vyplýva to z troch nových záznamov, ktoré bádatelia našli v archíve českého ministerstva vnútra v Prahe.

Ide o takzvané denné situačné informácie, ktoré krajské správy ŠtB posielali po analýze na federálnu úroveň - v tomto prípade správe ŠtB, ktorá mala na starosti boj proti vnútornému nepriateľovi, a odboru, ktorý sa zaoberal cirkvou.

Dve správy sú z roku 1988 a jedna z roku 1987. Podľa jednej z nich Sokol označený ako „prameň špirituál“, čo bolo jeho krycie meno ako kandidáta tajnej spolupráce, po návšteve Vatikánu informoval, že sa stretol so svojim býva-

lým kaplánom Milanom Bubákom, ktorý emigroval do Talianska. „Ešte v ČSSR vstúpil do ilegálnej rehole verbistov,“ píše sa v správe.

Bubák, ktorý je dnes riaditeľom Univerzitného pastoračného centra, sa k tomu nechcel vyjadriť.

Vo Vatikáne sa Sokol zaujímal aj o to, aké postavenie tam mal vtedy ešte biskup Ján Korec. Dozvedel sa, že môže iba vysväcovať kňazov a jeho nadriadeným je on sám - Sokol.

Arcibiskup nové informácie nechce komentovať. „My už tieto dokumenty máme. Keďže sa v nich nachádza niekoľko skutočností, ktoré sú pre nás nové, snažíme sa ich v súčasnosti analyzovať,“ povedal tajomník arcibiskupského úradu Tibor Hajdu. Analýza si podľa neho vyžiada pravdepodobne „pár dní“. (mož), SME, 17.2.2007

Demontáž organa je opäť reálnejšia

Pamiatkový úrad odobril rozhodnutie, že novostavba organa v Konkatedrále svätého Martina je prípustná. Starý organ tak cirkev pravdepodobne vymení za nový tak, ako plánovala.

Pamiatkový úrad posúdil ako zákonné rozhodnutie bratislavského Krajského pamiatkového úradu, ktoré zámer výstavby nového organa označilo za „prípustný“.

Podnet na preskúmanie dalo ministerstvo kultúry. Domnievalo sa, že nebol dostatočne posúdený vplyv nového organa na celú konkatedrálu ani zabezpečená ochrana historického nástroja.

Arcidiecéza totiž v žiadosti napísala, že pôvodný organ pôjde do novostavby kostola v Petržalke. Dodnes však naň neexistuje ani projekt, ba ani len parcela.

Dnes sa už vlastník k prípadu odmieta vyjadrovať. Krajský pamiatkový úrad okrem toho súhlasil so zá-

merom až po tom, čo arcidiecéza podpísala s výrobcom zmluvu a zaplatila zálohu.

Riaditeľka Pamiatkového úradu Katarína Kosová v liste ministerstvu argumentuje tým, že k zámeru postaviť nový organ neboli vznesené námietky, ktoré by odôvodnili zásah do práv vlastníka. Známý organista Ferdinand Klinda síce potvrdil, že novostavbu organa v dóme víta, podľa neho však možno postaviť nový pri zachovaní starého. Klinda pripomína, že v mnohých kostoloch vrátane Dómu sv. Štefana vo Viedni postavili nový organ na inom mieste v lodi kostola.

Podobný názor vyjadruje aj článok, ktorý vyšiel v odbornom nemeckom časopise Ars Organi v decembri 2006. Podľa jeho autora Bernharda Haasa je zbúranie organa v dóme anachronizmom, pretože významné organy 19. storočia sú

Katolíci prišli o Chrám svätého Víta

Český najvyšší súd včera zrušil vlašjší rozsudok Mestského súdu v Prahe, podľa ktorého patrí Katedrála svätého Víta na Pražskom hrade katolíckej cirkvi. Podľa najvyššieho súdu je chrám naopak majetkom štátu. Spor medzi štátom a cirkvou o najvýznamnejší český chrám trvá už štrnásť rokov. (čtk), SME, 17.2.2007

Takzvaná svätá štyridsiatnica

Kým v rímsko-katolíckej cirkvi sa obdobie pôstu pred Veľkou nocou začne až Popolcovou stredou, pre grécko-katolíkov byzantského obradu je už dnešný 19. február začiatkom veľkého štyridsaťdňového pôstu. Takzvaná svätá štyridsiatnica potrvá do piatku pred Lazarovou sobotou. Do štyridsiatich dní pôstu totiž grécko-katolíci počítajú aj soboty a nedele, kým rímsko-katolíci nedele nepočítajú.

Rádio Lumen, 20:00, 19.2.2007

rovnako hodné ochrany ako staršie nástroje.

Haas dokonca dúfal, že výrobca nového organa Gerald Woehl bude mať dostatok sily odmietnuť túto objednávku.

„Ak pamiatkový úrad rozhodol tak, ako rozhodol, je načase, aby rozhodol zdravý rozum,“ reagoval na správu poslanec Dušan Jariabek (Smer), ktorý inicioval poslanecké preskúmanie kauzy.

Pamiatkový úrad je nielen správnym orgánom, ale má aj vlastné reštaurátorské ateliéry, ktorých najvýznamnejším klientom je práve cirkev.

Zuzana Uličianska,
SME, 17.2.2007

Vatikán zdieľa obavy Južnej Kórei o preteky v jadrovom zbrojení

Vatikán zdieľa obavy Južnej Kórei o preteky v jadrovom zbrojení. Pápež Benedikt XVI. to povedal juhokórejskému prezidentovi Romu Hjunovi a vyzval na mier a stabilitu na Kórejskom poloostrove. Hlavný pontifex hovoril o napätí v regióne, ktorý pramení z jadrového programu v Severnej Kórei. Pri tejto príležitosti vyzval všetky zúčastnené strany, aby sa pustili do rokovaní a pracovali na vyriešení súčasnej záležitosti mierovými prostriedkami. Benedikt XVI. vyzdvihol obyvateľov Južnej Kórei za ich úsilie brániť posvätnosť života, manželstva a rodiny. V krajine je veľmi aktívna Katolícka cirkev. Približne štvrtina obyvateľstva sa hlási ku kresťanstvu.

Rádio Lumen, 20:00, 17.2.2007

Zlúčenie cirkví?

RÍM - Anglikánska a rímskokatolícka cirkev vypracovali podľa britskej tlače správu, v ktorej obe strany vyzývajú na hľadanie možností fúzie oboch cirkví pod vedením pápeža Benedikta XVI.

(sita, tasr), Nový čas, 20.2.2007

Predseda SDKÚ-DS a expremiér Mikuláš Dzurinda v rozhovore pre HN:

Dalo sa predísť tomu, čo na Slovensku nasledovalo po parlamentných voľbách?

Najskôr som váhal, ale dnes viem, že bolo správne, keď som verejnosti povedal, že bola aj iná alternatíva. Dnes treba každému pripomínať, čo bolo možné v júni, nie je možné dnes. Alternatívy, ktoré boli, dnes neexistujú. Som však presvedčený, že pre Slovensko jestvovala lepšia alternatíva.

Neľutujete, že ste v prípade Vatikánskej zmluvy mohli postupovať inak?

Nemohol som. Robil som, čo som mohol, aby som agende KDĽH nebránil, ale mám svoje mantinely. Toto bolo totálne mimo týchto hraníc.

V čom konkrétne?

Sme laickým, nie náboženským štátom. Nemôžeme byť náboženským alebo klerikálnym štátom. Magisterium katolíckej cirkvi malo posudzovať právne spory. Ako by potom rozhodovali súdy? Kto by bol finálnou inštanciou? Som katolík, ale s takýmto niečím nemôžem nikdy súhlasiť.

V poslednom čase je opäť aktuálna otázka spolupracovníkov komunistickej Štátnej bezpečnosti. Objavili sa nové skutočnosti o spolupráci arcibiskupa Jána Sokola s ŠtB. Ste šéfom strany, ktorá má v názve kresťanská majú takíto ľudia pôsobiť vo verejnom živote ako autorita?

Každý si nesieme vlastný kríž. Nie som biskup, ale predseda politickej strany. Toto je kríž, ktorý si musí odniesť katolícka cirkev. Hawg.

Nie ste len predseda strany, ste aj veriaci. Mali by ste mať jasno v tom, či vám to neprekáža.

Moja viera je moja intímna vec. Ako veriaci mám na to svoj názor, ale ten si nechám pre seba. A pre diskusiu v rámci cirkvi.

Nie je chybou, že lídri verejného života takéto veci nekomentujú? Verejnosť sa potom ťažšie môže vyrovnáť s minulosťou...

Nepodceňujte ľudí. Na to, aby si ľudia spravili názor, nepotrebujú moje politikárčenie. Bolo by to skôr kontraproduktívne.

V Česku vedia osobnosti jasnejšie povedať svoj názor na verejnosť.

Nesúhlasím s vami. Necítim to tak. V SDKÚ-DS nemáme s týmito problémy. Nech si Ústav pamäti národa plní svoju činnosť. Treba otvárať zväzky, nech ich ľudia môžu študovať. Som sklamaný, že pán Široký sa nám stratil zo zväzkov ŠtB. Prečo sa ma pýtate na Sokola a nepýtate sa na Širokého?

Aktuálny je Sokol.

A Široký nie je? Toto je téma pre politiku. Veď je to jeden z hlavných mecenášov Smeru. Toto je môj biznis.

Nie je to len ďalší mýtus: Široký ako sponzor Smeru-SD či spolupracovník ŠtB?

Čo vám zas nevyhovuje moja odpoveď? Je to krutá realita.

PETER VAVRO,

MAREK TETTINGER, HN, 19.2.2007

Svetský život farára z Rosiny

Život kňaza nemusí byť len o odriekaní! Naopak, niektorí služobníci Boží si užívajú života a jeho svetských radostí plnými dúškami. Ani farár Ondrej Rašovec z Rosiny (okr. Žilina) nie je práve typickým askétom...

Farár Rašovec si užíva na vkus viacerých veriacich z Rosiny až príliš svetský život. Potvrdil to aj na nedávnom žilinskom bále, kde sa ukázal s neznámou krásnou blondínou po boku. Bály vraj nie sú jedinou zábavou, ktorú si dopraje. Podľa viacerých obyvateľov Rosiny obľubuje

ich farár poľovačky, ba nepohrdne ani lyžovačkou v zahraničí.

V jeho dvore nájdete aj luxusný model volkswagenu, fara tiež nie je práve symbolom skromnosti: bola postavená pred tromi rokmi a podľa našich informácií stála takmer 10 miliónov korún. Veriaci z Rosiny nad netradičným životom kňaza krúčia hlavou: „Veľmi rád by som vedel, odkiaľ má toľko peňazí. Som katolík, ale nechodievam do nášho kostola, radšej idem do Žiliny, pretože sa mi nechce pozerat

na takého farára,“ postáľoval sa 30-ročný muž z Rosiny.

„Keď je farárom, mal by byť na fare! Čo keby ho v tú chvíľu niekto potreboval na zaopatrenie chorého? Nepáči sa mi to,“ hovorí ďalšia obyvateľka obce Jana (56). Podľa zistení Nového Času farár zdedil majetok po svojom otcovi a tiež pozemky v Ražských Tepliciach. Nový Čas oslovil aj samotného farára Ondreja Rašovca. „Nebudem sa k ničomu vyjadrovať, dovidenia,“ povedal nám a odišiel.

Nový čas, 17.2.2007

Politici čakajú na Sokolove slová

Sokola vyzvala na odchod z funkcie len SMK, viacerí politici hovoria, že by to mal zvážiť. Politici nemajú rovnaký názor na to, ako by sa mal Sokol zachovať. Arcibiskup Ján Sokol sa k novým dokumentom o svojej spolupráci s ŠtB vyjadrí písomne, možno už dnes. Povedal to tajomník jeho úradu Tibor Hajdu. Na Sokolovo vyjadrenie čakajú aj politici.

SMK: Bárδος vyzval Sokola na odchod z funkcie

Jediný, kto zatiaľ vyzval Sokola na odchod z funkcie, je predseda poslaneckého klubu SMK Gyula Bárδος. Povedal to už po Sokolových vyjadreniach o vojnovom slovenskom štáte a stále to podľa neho platí. Bárδος povedal, že ho podporuje celá strana.

HZDS: Sokol by mal zvážiť odchod

Kritický je aj Ján Kovarčík z HZDS. „Vzhľadom na to, že o pánovi arcibiskupovi Sokolovi bolo toho už napísané a zistené dosť veľa, tak si myslím, že by mal zvážiť, či je jeho ďalšie postavenie v tejto funkcii žiaduce.“

Ak je Sokol presvedčený, že s ŠtB nespolupracoval, mal by to podľa Kovarčíka vyargumentovať a „nikto naňho nebude ďalej útočiť“.

SDKÚ: Politici by sa nemali

miešať do záležitostí cirkvi

Predseda poslaneckého klubu SDKÚ Stanislav Janiš sa nechcel vyjadriť. Keď Sokol hovoril o tom, že si váži Jozefa Tisa, Janiš reagoval, že politici by sa nemali miešať do záležitostí cirkvi.

KDH: Názor arcibiskupa je prvoradý

Predseda KDH Pavol Hrušovský hovorí, že situácia je veľmi zložitá, „a preto názor pána arcibiskupa je prvoradý a bude pre mňa dôležitý“. Daniel Lipšic je z KDH k Sokolovi najkritickejší. „Nebolo by dobré, aby sa predstavitelia cirkvi v tomto hrali na schovávačku. Mali by sa k tomu postaviť otvorene, preto ma prekvapilo, že komisia, ktorú zriadili, sa spolu s ŠtB nebude zaoberať.“

Smer: Rozhodnutie je na Sokolovi

Rozhodnutie je podľa podpredsedu Smeru Dušana Čaploviča na arcibiskupovi. Cirkevní predstavitelia sú podľa neho verejnými predstaviteľmi a „každý ich krok je sledovaný, a mali by byť príkladom, ako sa majú správať v takejto situácii“.

SNS: Slota nemá informácie

Predseda SNS Ján Slota nové informácie o Sokolovi nepozná, takže ich nemôže komentovať.

Monika Žemlová a ve v, SME, 19.2.2007

Ad: Arcibiskup Sokol

Fórum čitateľov

Nedá mi nereagovať na sériu článkov o pánovi arcibiskupovi Sokolovi. Skutočne nechápem, čím chcete zasa verejnosť „kŕmiť“ a odvádzať pozornosť. Súdny človek si o predmetných článkoch pomyslí svoje, mladým je to jedno, lebo ste im vymyli a degradovali mozgy západnou konzumnou kultúrou.

My čo sme onú dobu zažili na vlastnej koži to azda vieme posúdiť trochu lepšie. Pána arcibiskupa poznáme ako horlivého kňaza, ktorý žije to, v čo verí. Ibaže ak, a to by bolo v súlade s duchom vašich článkov, asi chcel mať z nás spolupracovníkov ŠtB, alebo aspoň nejakých informátorov, aby na nás asi mohol donášať ako na p. Bubáka, ako píšete.

A tajné duchovné cvičenia, ktoré nám mladým dával, to bolo zrejme všetko v réžii ŠtB. My sme vyrastali v sereďskej farnosti za jeho pôsobenia, a náš rožkom neopijete. Natíska sa mi jedná otázka. Prečo teraz chcete vynášať morálne súdy nad ľuďmi, ktorých vtedajšia mašinéria tlačila do úzkych, a zodpovedných za toto všetko nechávajú v pokoji vegetovať? Prečo vás tak trápi, kto vedie katolícku cirkev na Slovensku? Logicky prichádza iba jediná odpoveď: lebo vám arcibiskup prekáža ako horlivý a spravodlivý kňaz a národovec. Za vami je čitateľné proticirkevné a možno súčasne aj protislovenské snaženie. V každom prípade nemáte ani len morálne právo súdiť tohto človeka. Miroslav Janček, Vinohrady nad Váhom, SME, 20.2.2007

Bieda svedomia

Kontroverzná minulosť arcibiskupa Jána Sokola je len začiatkom nových odhalení zo zákulisia ŠtB. Presunom nikdy nezverejnených dokumentov z Česka sa začnú objavovať ďalšie mená, spolupracujúce s komunistickou tajnou službou. Existuje na to spoločenská objednávka, hovorí historik Pavel Žáček, ktorý bol v roku 1989 študentom a členom štrajkového výboru.

Eštebákmi boli umelci, kňazi, podnikatelia, diplomati, politici.

Majú sa však začať triasť? Eduard Kukan je vedený ako dôverník, a predseda bol ministrom zahraničia. Peter Žoldoš je vedený ako agent, a aj tak možno bude veľvyslancom v Egypte. A šéf ŠtB Alojz Lorenz je dnes váženým poradcom váženého podnikateľa Vladimíra Lexu - figurujúceho vo zväzkoch ako dôverník. Čo sa teda stane, ak sa dočkáme zistení, týkajúcich sa Vladimíra Mečiara alias Doktora, ktorého spis bol po revolúcii skartovaný?

Asi nič. Je to bieda svedomia a pokrivenosť elít. Aj toto je obraz Slovenska. Plus jeden deň, 19.2.2007

Odsúdená na potrat

Taliansky sudca v meste Turín odsúdil 13-ročné tehotné dievča na povinnosť prerušiť tehotenstvo proti jej vôli. Hoci dievča si chcelo dieťa nechať, jej rodičia ju prinútili k potratu.

O šokujúcom rozhodnutí turínskeho súdu informoval taliansky denník La Stampa.

Trináštoročné dievča, ktoré otehotnelo so svojim pätnásťročným priateľom, muselo proti svojej vôli ísť na potrat. Podľa talianskych zákonov totiž maloleté dieťa nemá právo o svojom tehotenstve rozhodnúť. O tom, či si dieťa nechá, alebo nie, rozhodujú rodičia. A tí v tomto prípade s tehotenstvom nesúhlasili.

Dievča, ktorého meno denník nezverejnil, sa vzápätí pokúsilo o samovraždu a muselo ho zveriť do starostlivosti psychológov. Proti rozsudku protestoval aj turínsky arcibiskup Severino Poletto. „Spýtajme sa sami seba, ako sa toto mohlo stať trinásťročnému dievčaťu, „vyhlásil arcibiskup pre noviny La Stampa. (ho)

Plus jeden deň, 21.2.2007

Boh žehnaj je v USA povinná výbava

Bez Božej pomoci sa ešte nijaký Američan do Bieleho domu nedostal. Hoci je v Spojených štátoch cirkev oddelená od štátu, ani jeden z doterajších amerických prezidentov nebol neveriaci.

„Voliči od kandidáta očakávajú, že bude nábožensky založený. Ateista by pre nich bol pravdepodobne neprijateľný,“ uviedol pre Pravdu Carl Raschke z Denverkej univerzity, ktorý sa zaoberá náboženstvom v americkej politike.

Zvýšenú pozornosť na náboženstvo minulý týždeň upriamili bývalý massachusettský guvernér, ktorý ohlásil svoju kandidatúru do Bieleho domu. Mitt Romney je totiž mormón. „Ľudí náboženská príslušnosť veľmi neovplyvňuje, ak kandidát nepatrí k nejakej netradičnej náboženskej skupine alebo sekte. Väčšina bežných kresťanských prúdov či židovstvo nevzbudzujú podozrenie,“ hovorí Raschke. V prípade posledných troch ne-protestantských kandidátov bola ich náboženská príslušnosť len okrajovou témou. „O katolicizme Johna Kerryho sa nehovorilo, s výnimkou jeho súhlasného postoja k potratom, čo ukazovalo len to, že nie je dobrým katolíkom,“ hovorí Douglas Laycock z Michiganskej univerzity. „Rovnako neuškodilo židovstvo Joeovi Liebermanovi v roku 2000 s výnimkou malého počtu antisemitských bláznov, ktorí by aj tak volili republikánov,“ hovorí. Grécky pravoslávny Michael Dukakis v roku 1988 tiež neprehral pre svoje vierovyznanie.

Príslušnosť ku konkrétnej cirkvi bola v Amerike najdôležitejšia v devätnástom a vo väčšej časti dvadsiateho storočia. „To, k akej cirkvi človek patrí, prestáva byť podstatné,“ tvrdí Michael Coulter, Politológ z Grove City College. „Byť veriacim však zostáva dôležité. Pre neveriaceho by bola cesta do prezidentského kresla veľmi zložitá.“

Počas amerických dejín existovali tri obdobia náboženských konfliktov v politike. „Najskôr to boli v osemnástom storočí protestanti

proti protestantom,“ tvrdí Laycock. V čase vzniku Spojených štátov totiž až 98 percent obyvateľstva tvorili protestanti. Prílevom katolíckych imigrantov sa situácia postupne zmenila. „Hlavným konfliktom sa stal súboj protestanti verzus katolíci. A v súčasnosti sú dvoma súperiacimi stranami veriaci a neveriaci,“ myslí si.

Obeťou „nesprávnej viery“ sa stal napríklad v roku 1928 demokrat Al Smith, ktorému vstup do Bieleho domu zahatalo to, že bol katolíkom. „Protikatolícke nálady mu určite poškodili,“ hovorí Daniel Dreisbach z Princetonskej univerzity. Rovnaké nálady bolo vidno aj o tridsať rokov neskôr, no vtedy už protestantská Amerika svoju nedôveru voči katolíkom prekonal. „Kennedy zlomil náboženskú bariéru,“ vysvetľuje Raschke. Podarilo sa mu to aj napriek tomu, že nezískal hlasy mnohých protestantov, najmä na juhu. „Kennedy musel presvedčiť Američanov, že nebude prijímať rozkazy od pápeža,“ hovorí Laycock. „Uspel, on aj jeho rodina boli pre voličov atraktívni a po jeho smrti sa z neho stal akoby mučeník. V tom čase navyše Druhý vatikánsky koncil cirkev zliberalizoval a to podozrievavosť voči katolíkom zmiernilo.“

Prezidentskí kandidáti v súčasnosti svoju príslušnosť k cirkvi väčšinou nezďorazňujú, no viera má v ich kampani dôležité miesto. „Často sa objavujú na náboženských podujatiach a vyhľadávajú príležitosti, keď môžu rečniť v náboženských organizáciách,“ hovorí Coulter. „Zďorazňujú však to, čo je pre jednotlivé kresťanské prúdy spoločné, a nie to, čím sa od seba odlišujú.“

Podľa Raschkeho by boli politici pre voličov príliš podozriví, ak by svoju vieru nejakým spôsobom verejne neprezentovali. „Ľudia chcú vedieť, kam chodia politici do kostola,“ tvrdí expert.

Veľmi časté pre prezidentských kandidátov, ktorí neboli počas svojej kariéry pred Bielým domom známi ako veriaci ľudia, je svoju vieru pred voľbami „nájsť“. „Takmer každého významného

prezidentského kandidáta od roku 1976 sa pýtali na jeho vieru a on cítil potrebu o tom verejne hovoriť.

Spustil to práve Jimmy Carter, ktorý sa sám označil za znovuzrodeného kresťana,“ hovorí Dreisbach. V Carterových šľapajach išiel napríklad aj súčasný americký prezident George Bush.

Práve v posledných rokoch Amerika zažíva vzostup radikálnejších skupín, obhajujúcich konzervatívne hodnoty, úzko súvisiace s náboženstvom. Opiera sa o nich aj Bush, podporili ho v oboch prezidentských voľbách, za čo sa im šéf Bieleho domu odvdáčil nomináciou konzervatívnych sudcov na Najvyšší súd. „Sme v období náboženskej renesancie,“ hovorí Laycock. „Veľká skupina voličov dáva hlasno najavo svoje náboženské presvedčenie. Chce mať istotu, že kandidáti, ktorých podporí, budú mať podobné názory. Demokrati a republikáni, ktorí sa s ich videním nestotožňujú, sa stále len snažia nájsť spôsob, ako sa s týmto fenoménom vyrovnáť, ako vyjadriť rešpekt k náboženstvu bez toho, aby to vyznelo falošne,“ tvrdí expert.

Vítazi a porazení v prezidentských voľbách 1960

- víťaz: John F. Kennedy - katolíkom
- porazený: Richard Nixon - protestant (kvaker) 1988
- víťaz: George Bush starší - protestant (episkopálna cirkev)
- porazený: Michael Dukakis - gréckokatolíkom 1996
- víťaz: Bill Clinton - protestant (metodista)
- porazený: Bob Dole - protestant (presbyterián) 2004
- víťaz: George Bush mladší - protestant (metodista)
- porazený: John Kerry - katolíkom

**Miloslav Surgoš,
Andrej Matišák
PRAVDA, 19.2.2007**

Historička Marína Zavacká: Ten, kto rýpe a núti ľudí myslieť inak, nie je vítaný

Kto žije za ostatným drôtom? či O propagande alebo Ako balamutiť občanov - sú len dva názvy z celého radu prác o lojalite k režimom historičky Maríny Zavackej, čo patrí k prichádzajúcej generácii vedcov. Ich názory zatiaľ príliš nepočuť. Navyše, v poslednom časev spoločenskej debatae o minulých režimoch vynikajú poslanci SNS. Podporujú arcibiskupa Sokola, ktorého meno sa skloňuje v súvislosti s ŠtB, a obhajujú postavu Jozefa Tisa. Pýšia sa údajným sebavedomím prvého slovenského štátu. V ich reči sa strieda sentiment s agresívnym vzdorom. Sú to starší páni. Ako o ich názoroch uvažujú mladí? Pre SME odpovedá historička Marína Zavacká.

Patríte už ku generácii historikov, čo nie sú zaťažení socialistickou propagandou?

„Maturovala som v 90. roku, takže ma to zachytilo, už na základnej škole - tri štátne smútky za sovietskymi vodcami. Tá moja dávka bola asi aj vyššia. Keď mi v 7. triede po akomsi prieskume oznámili, že si mám radšej nájsť školu bez maturity, začala som vymetať všetky súťaže, aj na gymnáziu som sa dostala vďaka olympiáde z ruštiny. Stále som vtedy uvažovala, kto z ľudí, čo nás skúšajú, tomu naozaj verí. Neskôr ma to začalo zaujímať profesionálne - či naozaj boli všetci pod vplyvom propagandy, či iba pasívne trpeli, alebo ničomu neverili. Skúmala som celý proces - od pôvodného zámeru propagandistickej informácie cez jej cestu médiami až po to, čo si ľudia mysleli v skutočnosti. A keď mám šťastie, dostanem sa aj k policajnému zápisu - čo si ľudia povedali, čo čmárali na stenu v továrenskej umyvárni...“

Svoj odstup ste získali od rodičov?

„Určite na to mali vplyv. Svoje zážitky nám odovzdali aj starí rodičia a tiež sa u nás pestovala citlivosť na slovník. Napríklad, keď sa občas ráno nešlo na toaletu, ale na „krátke súdružské posedenie“. To si dieťa zapamätá.“

Propaganda sa v minulom storočí stala symbolom totalít. Vnímate ju v súčasnej spoločnosti?

„Samozrejme, že tu je. Propaganda je sama osebe neutrálna, je to snaha ovplyvniť postoj iných ľudí. A jej totalitnú povahu určuje nielen negatívna

náplň, ale bránenie konkurencii. V komunistickom aj nacistickom bloku bola len jedna propaganda, nad ktorou moc vytvárala informačný dáždnik - rušičkami, zákazom cestovať, vyhadzovaním kníh z knižníc či zastrašovaním ľudí, aby sa o svojich zážitkoch nerozprávali s deťmi. Na rozdiel od osvetu, ktorá prezentuje viaceré názory, propagandista vám povie iba to, čo chce, aby ste si mysleli, informácie pre vás selektuje. Ak nejde proti vašim hodnotám a záujmom, nemusí ísť o násilnú manipuláciu.“

Sledujete propagandistický slovník súčasných politikov?

„Občas sa až zarazím a začudujem, ako sa všetko opakuje. Ak si dnes niekto dovoľí nejaký veľký úlet v jednostrannom informovaní, novinári ho pri tom môžu okamžite prichytiť. Iná vec je, či to zaujíma verejnosť. Ak taký politik hovorí to, čo chcú ľudia počuť, verejnosť nie vždy stojí o získavanie nejakých informácií. Človek je rád so sebou spokojný a nechce meniť ustálené postoje. V tomto zmysle je konzervatívny aj ten najväčší revolucionár, lebo je jednoduché podržať si čo najdlhšie už vytvorený názor. Ten, kto rýpe a núti ľudí myslieť inak, nie je veľmi vítaný.“

Netežia z toho naši demokratickí politici?

„Ľudia radi načúvajú jednoduché odpovede a návody na jasné riešenia, už menej radi premýšľajú. Po páde komunizmu sa napríklad prirodzene zavrhol stará, jednou propagandou ovplyvnená interpretácia histórie, ale ľudia nečakali, že teraz budeme desaťročia uvažovať, skúmať, pýtať sa a vytvárať si pravdivejší názor, nie. Okamžite tu vznikol dopyt po jednoznačnom názore, ktorý sa bude očividne líšiť od toho predtým, aby sa nemuselo zdĺhavo uvažovať, čo je vlastne dobré a čo zlé. V tomto momente si dokázali získať popularitu rôzne nacionalistické pohľady. Nie preto, že boli presnejšie, ale boli iné, pre mnohých nové, a stačilo sa k nim pridať, aby ste sa okamžite zbavili ‚záťaž minulosti‘.“

Nie je prirodzené očakávať jednoznačný postoj modernej spoločnosti k temným miestam minulosti?

„Jednoznačný postoj tu nebude nikdy, pretože spoločnosť je diferen-

covaná. Vždy tu budú ľudia s názorom, že zobrať bohatšiemu majetok či zatvoriť niekoho bez súdu za protivládne reči, je v poriadku. Iní zase nemajú potrebu sa vyjadrovať vôbec k ničomu. No politici majú zvláštnu spoločenskú rolu a zodpovednosť, od nich sa očakáva, že svoje stanoviská jasne vyjadria.“

Od historikov sa to očakávať nedá?

„Historici napríklad overia fakt, že Jánošík lúpil a bol za to potrestaný, ale ich morálne stanoviská môžu byť rozličné a sú súkromné. Akú vážnosť priložia tomu, či bol olúpený chudobný či bohatý, Slovak či Maďar? To odráža ich politické postoje. Ak mali politici začiatkom 90. rokov zaujať morálne stanoviská k našej nedávnej minulosti, tvrdili, že to nie je ich vec a musia počkať, kým sa dohodnú historici. My sme však súčasťou spoločnosti a máme teda tiež rozdielne názory a hodnoty. Ponúkame svoje výskumy a poznatky, politik si ich môže prečítať a na ich základe vytvoriť názor vlastný. Prekáža mu ako politikovi, keď sa arizuje či znárodňuje, keď deti vyhadzujú zo škôl za pôvod rodičov? Ak je to politik strany, ktorá hovorí, že je to dobre, tak to musí voľičom jasne povedať. Ak je to však politik strany, ktorá to odsudzuje, tak to musí odsudzovať v ľubovoľnej historickej epoche.“

V predchádzajúcich ôsmich rokoch sa nacionálne otázky akoby vytratili. Ako vnímate ich návrat a snahu o očisťovanie postáv slovenského štátu?

„Otázku slovenského štátu naša spoločnosť dodnes nespracovala. Za komunizmu sa povedalo, že bol zlý, klérofašistický a tým to skončilo. Komunistický režim sa nemohol rozpisovať o tom, že slovenský štát mal jedinou vedúcu politickú silu - Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu, ktorej vodcovstvo bolo zakotvené aj v ústave, že táto strana mala vlastné ozbrojené zložky, povinnú jednotnú detskú organizáciu, že svoju ideológiu natlačila do škôl, pozvala si cudzie vojská na pomoc vlastným občanom, alebo že zriadila prvý koncentračný tábor pre politických odporcov, do ktorého sa zatváralo bez súdu na neurčito. Keby to komunisti povedali, vznikla by otázka - čím ste odlišní? A dnes, keď je

SNS v parlamente, znovu tieto otázky vyskakujú. Spoločenská situácia je už, našťastie, iná ako bola pred 15 rokmi, keď to boli obrovské novinky.“

Dokázu dnešní mladí ľudia samostatne argumentovať?

„Naši študenti vôbec nie sú pripravení na to, že budú vstupovať do debát s ľuďmi nielen z rôzneho kultúrneho kontextu, ale ani so svojimi krajanmi, čo majú odlišné názory na spoločnú minulosť. Doteraz sa mladí ľudia učili nejaký súbor dát, no nie samostatne uvažovať. Ak je v učebnici, že nejaký štát je totalitný a stará mama povie, že sa vtedy mala dobre - vôbec sa to nevylučuje. Pričom stará mama nemusela byť rovno ľudáčka, iba sa nestarala o politiku a tá ju osobne negatívne nezasiahla. Rovnako niektoré obce dodnes môžu spomínať na Biľaka ako na výnimočnú osobnosť, lebo im dotiahol elektrinu.“

Ste za otváranie zväzkov ŠtB?

„Čím viac informácií sa dostane von, tým lepšie sa dá vytvoriť názor. Na druhej strane aj tu vidíme, ako sa dá odvádzať pozornosť ľudí od zoznamov tých, čo riadili agentov a organizovali tieto štruktúry.“

Poslanec SNS Rydlo v rozhovore pre SME spomína svoju mamu a rodičov arcibiskupa Sokola, že sa iste mali v slovenskom štáte dobre... A spolu so Sokolom obhajuje Tisa. Prečo sa naša katolícka cirkev stále spája so slovenským štátom?

„Katolícka cirkev sa k tejto téme vracia sama. Keby takéto konštatovania nezazneli z úst jej najvyšších predstaviteľov, tak ľudácky režim by s ňou už dávno spájaný nebol. Tu nejde len o Sokola, veď pamätnú tabuľu Jozefovi Tisovi začiatkom 90. rokov odhaľoval aj terajší kardinál Korec. Stále tu pretrváva snaha očistiť tieto postavy len preto, že boli spojené s cirkvou. Ale nie je to zďaleka masové. Je tu veľa katolíkov, ktorí sa od slovenského štátu dištancujú. Atmosféra sa podľa mňa zlepšuje. To, že občas niečo vyletí z úst poslancov SNS, je už v tomto momente skôr defenzíva. A spomienky starých mám...? Ľudia si väčšinou spomínajú na mladšie roky s radosťou - neboleli ich nohy, behali za frajerkami... Všetko bolo v najlepšom poriadku.“

Aj v čase arizačného zákona?

„Je otázka, či je pojem ‚mať sa dobre‘ v momente, keď sused nosí

hviezdu a vyhadzujú ho z bytu, je vyjadrením hodným kresťana. Či má človek morálne právo cítiť sa dobre, zatiaľ čo jeho blízky trpí. To je na svedomí jednotlivca.“

Pripustili by ste v škole iný názor, ako je váš?

„Svojich študentov dokonca povokujem, aby sa snažili spochybňovať ľubovoľné tvrdenie, s ktorým prídem, aby sa naučili argumentovať, keď sa sami stretnú so spochybňovaním. Z rodiny, od kamarátov, ale aj z vlastného výskumu prinášajú argumenty, ktoré nie vždy sedia s tým, čo sa naučili v škole.“

Napríklad?

„Prichádzajú s úplne základnou vecou, že Tiso nepodpísal tzv. židovský kódex. Je to pravda, lebo bol vládnym nariadením, teda nie zákonom a prezident také nikdy nepodpisuje. Alebo, že Tiso nepodpísal trest smrti. Prezidenti však podpisujú iba žiadosti o milosť, a nie rozsudky a tresty. Podobné fámy sa tu zrejme ešte dlho budú držať pri živote.“

Dokázu si mladí ľudia predstaviť minulosť?

„Problém s predstavivosťou majú pri totalitách. Vďaka skúsenosti s parlamentným systémom si na rozdiel od nás v tom veku pomerne dobre vedia predstaviť prvú Československú republiku a Rakúsko-Uhorsko. Ich otcovia a dedovia si nevedeli predstaviť koalíčné rokovanie, colnú ochranu, slobodné voľby a v škole sa o reáliách fungovania demokracie neučilo. V tomto sú dnešní mladí ľudia múdrejší a informovanejší.“

No i tak ťažko chápeme budovanie socializmu, ktoré bolo súčasťou života ich najbližších - rodičov?

„Jednu z chýb pri vyučovaní o totalite vidím v tom, že sa vychádza z najväčších hororov. Človek si však málokedy vie predstaviť tisícky mŕtvych, odsúdenie na smrť alebo 15-ročný trest v Jáchymove. Je to strašné, ale nepredstaviteľné. Mladí ľudia sú viac citliví na ‚malé veci - zákaz cestovania, obmedzovanie v obliekaní, počúvanie hudby, narušovanie súkromia. Dokázu si predstaviť, keď matka zostane sama s deťmi, lebo otca poslali do komunistického lágru a nikto ju nezamestná. Keď sa jej ľudia boja, lebo je v podobnej situácii ako žiak, ktorého nemá rád triedny sadista. Vedia, aká je odvaha sadnúť si vedľa šikanovaného kamaráta.“

Podobne vyučujete slovenský štát?

„Stretávam sa s argumentom, že Tiso nevedel, že Židia sú vraždení. Plynové komory sú už v kategórii nepredstaviteľnej tragédie. No mnohé nariadenia prijaté v židovskom kódexe platili už rok-dva pred jeho schválením. Nosenie žltých hviezd zaviedol župan Dudáš v Prešovskej župe ako prvý a za porušenie nariadenia navrhoval Židov palicovať. Židovské účty už boli zmrazené a platili vyhlášky, že Židia nesmú bývať na uliciach a námestiach pomenovaných po Hitlerovi, Hlinkovi a Štefánikovi a podobne. Museli sa viackrát sťahovať, museli odovzdať zimné odevy, židovským deťom zvláštne nariadenie skonfiškovať korčule, lopty a vôbec športové potreby. Mala som v ruke dokument, kde invalid prvej svetovej vojny bez nôh píše, že má kožušinový fusak, bez ktorého nemôže v zime von, a žiada, či by ho nevyňali z povinnej konfiškácie kožušín. Prišla mu zamietavá odpoveď. Židia mohli chodiť na trh až po jedenástej, takže sa nedostali k zelenine, a malí nižšie prídely. Po dvoch rokoch takého fyzického aj psychického zaobchádzania človek ledva žije aj bez vraždenia...“

Ako dôkaz toho, že vládni predstavitelia nevedeli o vyhladzovaní v koncentračných táboroch sa paradoxne používa argument, že štát platil za každého Žida 500 mariek.

„Zvrhľ je, že Židia si svoje deportácie a konečnú smrť zaplatili sami, lebo tieto peniaze išli z ich skonfiškovaného majetku. Peniaze sa navyše rozkradli a v parlamente sa potom debatovalo, ako sa niektoré transporty majú doplatiť, lebo nebolo z čoho. To bol, mimochodom, jeden z dôvodov, prečo nevypravili ďalšie.“

Podľa vás je vylúčené, že sa o týchto veciach naozaj nevedelo?

„Argument, že politici nevedeli o zabíjaní a vyhladzovaní, sa zneužíva na tvrdenie, že nevedeli vôbec o ničom. Informácie o bití a ‚obyčajnom‘ zabíjaní boli od roku 1933 z Nemecka, 1938 z Rakúska a od roku 1939 z Poľska. Už v novembri 1938 nechal Tiso, ešte ako predseda vlády, vyviezť na arbitrážne územie Židov, ktorých pochytili bez dokladov, aby si ich ‚zobrali‘ Maďari. Nechali ich v tej zime na poli. Ostali tam celé dni. Namiesto toho, aby garda evakuovala Slovákov, čo utekali na Slovensko. Predstavte si, že to spravia s rodinou, kde sú malé

deti, tehotné ženy, starí ľudia - to nikto nevie, že sa tam dá zmrznúť?“

Pre citlivých ľudí to musela byť predzvesť.

„Keď Židov začali vyvážať mimo Slovenska, už boli tri roky okrádani a bití. Napríklad na Patrónke fungoval zberný tábor, kde robili poradcov nemeckí esesáci z koncentračných táborov. Myslíte, že nič neprezradili ani gardistom, ktorých tiež v Nemecku školili? Keď nejakej matke povedia - zoberte si so sebou, koľko unesiete, po ceste na transport jej ukradnú časť batožiny gardisti, aby ju napokon aj s deťmi naložili do nevykúreného dobyčáku, no kam asi ide? Ľudia mrzli a umierali už vo vagónoch. V lete takto nakladali chudobince a ústavy pre mentálne retardovaných. Predsa nikto nemohol veriť, že títo ľudia cestujú niekam žiť! To, či niekto vedel, že tam bol plyn alebo nie, na tej hrôze nič nemení.“

Nakoľko sú dnes nebezpečné myšlienky poslanca SNS, že SNP bola zbytočná akcia a tým, že sme sa ocitli medzi víťaznými mocnosťami, sme nič nedosiahli?

„S pozíciou víťaza bolo spojených veľa vecí. Ak by sme napríklad neboli medzi víťazmi, nemali by sme dnešnú južnú hranicu. Išlo však najmä o to, že sme sa prihlásili k tradíciám civilizovanej Európy, z ktorých sme neustúpili, lebo kontinuita Československej republiky trvala od prvej demokratickej z roku 1918 až do roku 1992. Určite tu sú ľudia, ktorí to nepovažujú za svoje tradície. V každom štáte sú takí, ktorým vyhovuje apel na vodcovský princíp - poslušnosť a poriadok. Dnes však nie sú takí nebezpeční, ako to bolo v 90. rokoch, keď to vyzeralo, že nám nie je jasné, k čomu sa chce Slovensko vlastne prihlásiť.“

Ako vnímate obľúbený argument, že Tiso pre Slovákov vydobyl prvú slovenskú štátnosť?

„Pokiaľ si niekto predstavuje ako najvyššiu hodnotu štát v etnických hraniciach bez ohľadu na systém, je

ochotný ňou merať všetko. Pre niekoho iného je podstatnejšie to, v akom type štátu žije - či bude demokratický, či sa k nemu a jeho spoluobčanom bude správať slušne, či sa budujú a dodržiavajú humánne zákony. Až vtedy je ochotný zasadzovať sa za takýto štát a považovať ho za svoj.“

Má súčasná koalícia potenciál na vytvorenie autoritatívneho štátu?

„Dúfam, že sa nič také nestane. Sme v EÚ a ani dnešná garnitúra si nemôže dovoliť nejaké excesy. Spoliehať sa však musíme hlavne na seba samých a spoluobčanov, lebo demokracia je únavná. Nie je to stav, ale proces. Vôbec nie je zaručená, nedáva statky, ale možnosti. Dúfam, že ľudia neuveria nikomu, kto tvrdí, že všetko za nich vybaví, aby sa nemuseli o nič starať, čo umožňoval totalitný štát. Človek sa ráno zobudil a hneď vedel, čo bude robiť o desať rokov.“

Sledujete propagandu v medzinárodnej politike?

„Keď Estónsko vstupovalo do EÚ, ocenila som tamojšie plagáty, ktoré s obrazom oholeného, dobre oblečeného, sviežeho Európana tvrdili, že v únii je dobre, lebo sa tam chlapi viac umývajú. Krásne to zbralo. Je zaujímavé, do akej miery sa propagandisti prispôbujú ľuďom, keď sa k nim chcú dostať, alebo kedy a nakoľko poslúchajú svojich zádavateľov podobne, ako to občas musia robiť reklamní pracovníci, keď si nemôžu dovoliť realizovať, čo si myslia, že je najlepšie.“

Nevyrúšuje vás práca propagandy s historickými faktmi?

„V súčasnej debata sa veľa historických argumentov používa na vytváranie akejsi virtuálnej minulosti. Také sci-fi naopak. Pevne sa vžilo, že bola lepšia ako súčasnosť. No stačí, ak si predstavíte, v akom stave by ste pred 300 rokmi mali chrup, ako by ste vyzerali s neoperovanými zlomeninami a vaši najbližší by zomierali pre obyčajný zápal slepého čreva, hneď vás prejde chuť na návrat do minulosti.“

Tina Čorná, SME, 19.2.2007

Kauza interrupcií je najstaršou na Ústavnom súde

Kauza interrupcií je najstaršou na Ústavnom súde. Jej doterajší sudca spravodajca Lajos Meszáros je presvedčený, že koncom roka sa v tomto prípade rozhodne.

Lajos Meszáros, sudca: „Faktom je, že táto kauza je najstaršia, bola pripravená na rozhodnutie, verejnosti je známe že z akých dôvodov sa o tejto veci nerozsudovalo, skôr klesol počet ústavných sudcov na desať, takže sme nemohli rozsudovať v takejto závažnej veci.“

Noví kolegovia si musia podľa sudcu Meszárosa načítať problematiku aby sa dostali do obrazu. Nová predsedníčka Ústavného súdu Iveta Macejková musí podľa neho rozhodnúť, či sa tento prípad dostane do programu súdu. Lajos Meszáros priblížil aj históriu prípadu interrupcií na Ústavnom súde.“

Lajos Meszáros, sudca: „Vec je spracovaná, úlohou bude, aby sme spravili semináre, tak ako sme malo aj so starými sudcami, potom aby sme nariadili v tejto veci pojednávania a taký odhad, že možno behom pol roka by sme v tejto veci mohli nariadiť pojednávanie.“

Návrh v kauze interrupcií podali ešte v máji 2001 poslanci Kresťansko-demokratického hnutia. Ústavný súd má posúdiť liberálnu úpravu možnosti prerušenia tehotenstva v prvých dvanástich týždňoch. Počas tohto obdobia môže ktorákoľvek tehotná žena požiadať o vykonanie interrupcie bez udania dôvodu. Po uplynutí tohto obdobia postupujú podľa zákona o umelom prerušení tehotenstva, ktorý je z roku 1986. Dodajme, že Katolícka cirkev zaujala k otázke interrupcií jednoznačné stanovisko. Umelé prerušenie tehotenstva odmieta.

Rádio Lumen, 17:30, 17.2.2007

Nič na náhodu

Nemecký olympijský športový zväz (DOSB) sa nespolieha len na výkonnosť reprezentantov. Na olympijské hry 2008 do Pekingu

preto pošle aj duchovných, aby sa tam starali o svoje ovečky. Katolícka i evanjelická cirkev nominovala po jednom kňazovi. Predseda

DOSB Thomas Bach rokoval o tejto posile s kardinálom Karolom Lehmannom, predsedom katolíckej Nemeckej konferencie, a biskupom Wolfgangom Huberom, predsedom Rady evanjelickej cirkvi.

Otto Zinser, Šport, 20.2.2007

Na fašizmus nemožno byť hrdý

Moderná slovenská štátnosť a Európska únia sú založené na anti-fašistickej tradícii a na odmietaní každej podoby totalitného režimu. Vyjadruje to aj zákon o pamäti národa, keď definoval obdobie neslobody. Pre ÚPN stanovil úlohu „vykonávať úplné a nestranné hodnotenie doby neslobody...“, prejav fašistického a komunistického režimu a ich ideológií, účasť domácich a zahraničných osôb na nich“. Oba totalitné režimy boli uznané ako rovnako odsúdeniahodné. Revolúcia v roku 1989 sa totiž neuskutočnila preto, aby sa na oprávnenej kritike komunistického totalitného režimu a jeho zločinov vytváralo podhubie na tolerovanie

a ospravedlňovanie ľudského totalitného režimu a jeho zločinov. Preto je škandalózne, že hovorca Konferencie biskupov Slovenska J. Kováčik postoj k režimu, ktorý do poslednej chvíle kolaboroval s Hitlerom, bol otvorene rasistický a nechal deportovať vyše 70-tisíc slovenských Židov do nacistických koncentračných táborov, vyjadril slovami: „Cirkvi sa od tohto obdobia nedištancovala, lebo na to nemala dôvod.“ Ešte škandalóznejšie je, že predseda KBS F. Tondra dal hovorcovi za pravdy. V tejto situácii Smer nemal dopustiť, aby sa na čelo ÚPN postavil človek, ktorý vyhlásil, že v agende ústavu má byť obdobie slovenského štátu iba okrajovou záležitosťou a že si

váži J. Tisa, ktorý ako vodca HSĽS a prezident spoluvytváral a zosobňoval tento režim. Ustupovanie národno-konzervatívnym silám v takejto zásadnej otázke znamená oslabovanie kontinuity novej sociálnej demokracie so slovenskými i európskymi demokratickými a antifašistickými tradíciami a spochybňovanie modernizačnej misie ľavice v slovenskej spoločnosti.

Pokusy spájať súčasnú slovenskú štátnosť s Tisovým štátom jej môžu iba uškodiť. Tento štát nebol výsledkom slobodnej vôle slovenského národa, ale bočným produktom Hitlerovej veľmocenskej politiky a výsledkom surového diktátu. Bol spojencom nacistického Nemecka v jeho pokuse o svetovládu, uskutočňovaného prostredníctvom genocídy, zotročovania národov a ničenia európskej civilizácie. Bojoval proti antifašistickej koalícii a poslal desaťtisíce vlastných občanov na smrť do koncentračných táborov. To má byť zdrojom našej národnej hrdosti? Nie je ním skôr pripojenie sa k antifašistickej koalícii prostredníctvom Slovenského národného povstania? Uľpievanie na Tisovi škodí aj katolíckej cirkvi. Kým napr. v Poľsku patrili k najprincípiálnejším odporcom nacizmu kňazi, na Slovensku sa práve katolícky kňaz stal symbolom režimu kolaborujúceho s nacistami, režimu, ktorý popieral všetky zásady kresťanského humanizmu. Aj pre reminiscencie na roky 1939 až 1945 katolícka cirkev na Slovensku nezohrala v období komunizmu pri mobilizácii občanov proti režimu takú úlohu ako v prípade Poľska. Neschopnosť časti národno-konzervatívneho prúdu v slovenskej spoločnosti rozísť sa s postavou J. Tisu a s tým, čo nevyhnutne symbolizuje, prispela k odmietavému postoju značnej časti slovenskej spoločnosti k vlastnej štátnosti na začiatku 90. rokov. Hoci Tisovi obdivovatelia hovoria o svojej oddanosti Slovensku, v skutočnosti konajú proti jeho existenciálnym záujmom.

**Peter Weiss je bývalý predseda
Zahrančného výboru NR SR,
Juraj Marušiak je politológ
PRAVDA, 21.2.2007**

Kardinál Korec sa zastal Sokola

Arcibiskup sa k svojej spolupráci s ŠtB stále nevyjadril. Korec si nemyslí, že by mal odstúpiť

Prvý cirkevný funkcionár sa po zverejnení nových dokumentov zastal arcibiskupa Sokola. Kardinál verí, že Sokol nie je „prameň špirituál“.

Kardinál Ján Chryzostom Korec je prvým vysokým cirkevným funkcionárom, ktorý sa zastal arcibiskupa Jána Sokola po zverejnení nových dokumentov z českého archívu o jeho spolupráci s komunistickou ŠtB. Zo zväzkov pritom vyplýva, že Sokol sa na Korca pýtal vo Vatikáne a potom o tom hovoril ŠtB. Korec Sokola obhajuje spôsobom, ktorý podľa ÚPN nie je pravdivý.

Korec tvrdí, že „prameň špirituál“, ktorý informácie eštebákovi poskytol, nie je Ján Sokol. Vychádza z formulácie správy zo zväzkov ŠtB, podľa ktorej „prameň špirituál v styku s biskupom trnavskej arcidiecézy Sokolom zistil...“ Korec v odpovediach pre denník SME hovorí, že „táto informácia zrejme hovorí o dvoch osobách: o prameni špirituálov a o biskupovi Sokolovi“. Patrik Košický z Ústavu pamäti národa však už dávnejšie vysvetlil, že eštebáci tak správy formulovali, lebo išlo o istý druh konšpirácie. Žiadny iný agent s krycím menom Špirituál okrem Sokola totiž vtedy neexistoval.

„Biskup Sokol podľa informácie nehovoril priamo ŠtB nič. Pokiaľ biskup Sokol povedal špirituálovi ako kňazovi nič, čo by nebolo známe,“ píše kardinál. Dodal, že to nechápe ako „nejaké udávanie neznámych skutočností o svojej osobe“. Preto si myslí, že Sokol nemá dôvod odstúpiť z funkcie.

Odborníci ani Konferencia biskupov Slovenska nechceli Korcove stanovisko komentovať, niektorí predstavitelia ho však neoficiálne považujú za mylné. Samotný Sokol sa k novým dokumentom napriek prísľubu stále nevyjadril. Písomné stanovisko pripravuje už viac ako týždeň. Tajomník úradu Tibor Hajdu nevedel povedať, kedy bude hotové.

Korec sa zastal Sokola ešte v januári, keď sa o nových dokumentoch nevedelo.

Povedal, že Sokol sa za bývalého režimu nikdy nedištancoval od predstaviteľov podzemnej cirkvi. „To bola od neho odvaha, ktorá udivovala aj predstaviteľov ministerstva. Nikdy sme nezapochybovali o jeho lojalnosti, obetavosti, ortodoxnosti a ochote k našej vzájomnej spolupráci. A to si cením dodnes.“

**Monika Žemlová
SME, 21.2.2007**

Pastoračné a duchovné centrá pre vysokoškolákov

Čoraz viac miest s univerzitami postupne zriaďuje aj pastoračné či duchovné centrá pre vysokoškolákov. Ide o inštitúcie s priestormi, kde sú možné okrem iného aj katechézy, spoločná aj súkromná modlitba, konanie duchovných obnov a duchovných cvičení. Tento kalendárny rok by takéto centrum malo vzniknúť aj v Nitre.

Konkrétne v priestoroch Univerzity Konštantína filozofa. Podľa slov rektora univerzity Libora Vozára, nič nebráni tomu, aby duchovné centrum v Nitre vzniklo.

Libor Vozár, rektor Univerzity Konštantína filozofa: „Kultúrne a duchovné centrum Univerzity Konštantína filozofa vznikne ako súčasť výstavby prvej etapy knižnice a areáli pedagogickej fakulty a fakulty stredoeurópskych štúdií. V súčasnosti máme hotovú projektovú dokumentáciu pre stavebné konanie, ja sa nazdávam že v priebehu dvoch mesiacov by sme mali mať právoplatné stavebné rozhodnutie, o ktoré práve v týchto dňoch ideme požiadať. Optimisticky sa na to dívam, že k začiatku akademického roka, no ale keď sa nám nejaký mesiac dva to posunie, tak som presvedčený, že do konca kalendárneho roka by mal byť tento objekt funkčný.“

Okrem katolíckej cirkvi má záujem pôsobiť medzi vysokoškolákmi napríklad aj evanjelická ausburského vyznania. Hovorí nitriansky evanjelický farár Ivan El'ko.

Ivan El'ko, nitriansky evanjelický farár: „Ak nám takáto ponuka príde, ak nám bude otvorená takáto možnosť využívať takéto centrum, tak radi ju prijmem. Naša doterajšia skúsenosť je taká, že tá najzmyslupnejšia práca s vysokoškolákmi prebieha predsa len v cirkevnom zbere.“

Vysokoškoláci v Nitre majú svoj univerzitný kostol a majú aj svojho kaplána. Zriadenie duchovného centra samozrejme väčšina z nich víta.

Miroslav Lyko

Rádio Lumen, 17:30, 20.2.2007

Nehodím kameňom, premýšľam, čo by som robil ja

Pribúdajú významní ľudia, ktorí v minulosti spolupracovali s komunistickou Štátnou bezpečnosťou. Po arcibiskupovi Sokolovi sa objavili nové dôkazy aj proti spevákovi Nohavicovi.

Mediálny pokrik proti sa už spustil. Je lákavé pridať sa, ale ja nehodím kameňom.

Odsúdiť trápnu ľudskú slabosť - donášať na iných - môže len ten, kto sám, konfrontovaný s ŠtB, odolal. Koho sa pokúšali nahovoriť na udávanie priateľov a on odvážne odmietol.

Právo vyčítať ľuďom ako Nohavica má len ten, komu sa eštebáci vyhrážali stratou zamestnania, vyhodnením jeho detí zo školy či fyzickým ublížením, čo boli bežné praktiky tajných. Keď sa ozvú tí, čo vyhrážkam a nátlaku odolali, nepoviem ani slovo. Ale drvivá väčšina národa pred dvadsiatimi rokmi čušala.

Samozrejme, môžu dnes vyjadriť svoj názor, nech sa páči, ale morálkou by som veľmi nemával. Aby bolo jasné, neobhajujem udávanie a informátorov. Čakám, že pán arcibiskup aj Jarek Nohavica nájdu silu a sami sa k tomu obdobiu vyjadria.

Len premýšľam, ako by som sa zachoval sám a či by som dokázal vydržať nátlak Štátnej bezpečnosti. Pred tridsiatimi rokmi som bol nenápadný študent medicíny, ktorý raz do týždňa hrával amatérske divadlo. Vlastne som mal šťastie, že som tým eštebá-

kom za pokušenie nestál. Ako väčšina národa. Boli sme neškodní. Ale tí aktívnejší a tvorivejší, tí ochranári prírody a folkoví speváci, ktorých sme dychtivo počúvali, boli pre režim väčšou hrozbou než my, sivá zóna.

Preto ich lámali a mnohých aj nalomili. A preto je najvyšší čas menovať aj tých, čo ľudí vydierali. Neexistujú zoznamy pracovníkov ŠtB? Prečo by mali médiá strpčovať život iba tým, ktorí pred rokmi podľahli? Už som videl dokument, ako spevák Vlastimil Třešňák s televíznym štábom navštívili doma eštebáka, ktorý mu v osemdesiatych rokoch zhasínal na rukách oliorky cigariet. Už asi nežijú vyšetrovatelia z päťdesiatych rokov, ktorí v komunistických krimináloch mliaždili vážnom genitálie - hovorili tomu „rajčinový pretlak“. Naisto však žijú tí, čo nútili kňazov kolaborovať a spevákov udávať.

Ešte raz - neobhajujem udávanie. Len chcem vedieť, kto na príkaz Komunistickej strany nútil ľudí, aby zrádzali najbližších. Nepracujú bývalí eštebáci ešte v polícii, rozviedke, štátnych službách? Nedozvieme sa o nich, lebo sú opäť nedotknuteľní? Nedokázali v živote nič veľké, len zavinili sud medu - život talentovaného človeka - ako tá kvapka petroleja.

Takže, pán Nohavica, aj naďalej budem so záujmom počúvať vaše skvelé piesne.

Viliam Klimáček, SME, 21.2.2007

V sobotu sa začína futbalová liga Svätej stolice

SUDDEUTSCHE ZEITUNG

V sobotu sa začína futbalová liga Svätej stolice. O trofej majstra Vatikánu bude bojovať 16 tímov. Novinkou je, že hrať môžu aj kňazi. Hráčmi budú však predovšetkým seminaristi, študenti škôl a mladí duchovní. Samostatnú jednosť postavia aj členovia Švajčiarskej gardy.

Liga sa bude hrať mimo územia Vatikánu, v Ríme. V úvodnom zápase nastúpia proti sebe brazílski seminaristi Univerzity Gregoriana a Kolégium Mater Ecclesiae, ktoré má v mužstve viacerých Mexičanov. Všetkým futbalistom a členom realizačných tímov je zakázané používať neslušné výrazy na adresu rozhodcov, dokonca ich nesmú ani kritizovať.

Hrozí im za to červená karta.

V nedeľu zápasy hrať neslobodno. Liga je výrazom futbalového nadšenia vo Vatikáne.

Krátko pred Vianocami navrhol vatikánsky štátny sekretár Tarcisio Bertone zostavenie reprezentačného tímu, ale napokon z toho nič nebolo. Bertone je veľkým prívržencom Juventusu Turín, pred tromi rokmi vystúpil v televízii aj ako futbalový expert.

Šport, 22.2.2007

Organ z Dómu sv. Martina chcú presťahovať do Žiliny

STARÉ MESTO - Osud starého organa rozpútal diskusiu so silou orkánu. Historický 126-ročný hudobný nástroj má totiž v Dóme sv. Martina vystriedať mladší kus, ktorý si katolícka cirkev objednala za viac ako milión eur. Proti tomuto riešeniu sa však postavilo viacero umelcov, za zachovanie nástroja na pôvodnom mieste sa zasadzuje aj ministerstvo kultúry. Cirkev, ako aj samotní organisti však majú opačný názor, starý organ chcú presunúť do Kostola Sedembolestnej Panny Márie v Žiline. Každá strana zároveň ponúka iné riešenie. Zatiaľ čo umelci chcú mať v Dóme okrem starého nástroja aj nový organ, ministerstvo by nový nástroj umiestnilo radšej v inom duchovnom stánku. Cirkev aj organisti zase považujú za najlepšie riešenie pre starý organ jeho presunutie do kostola na žilinské sídlisko Vlčince. Krajský pamiatkový úrad pritom stavbu nového organu povolil, premiestnenie historického však zatiaľ ešte neschválil. „Nový organ nemôže byť v spodnej časti kostola umiestnený tak, ako je to napríklad v Dóme sv. Štefana vo Viedni či v Kolíne nad Rýnom,“ tvrdí diecézny hudobník a koordinátor projektu výstavby nového nástroja Stanislav Šurin. „Tieto katedrály sú niekoľkonásobne väčšie. Takto umiestnený nástroj by navyše bránil vo výhľade na jedinú zachovanú barokovú kaplnku. Zo starého organa by sa okrem toho stala mŕtva pamiatka, na ktorej by nik nehral.“ So zámerom cirkvi sa stotožňuje aj viacero slovenských koncertných organistov, pedagógov vysokých škôl a konzervatórií.

Historický organ je nepochybne technická pamiatka. Cirkev sa ho ako vlastník snaží premiestniť, čo mu okrem lepšieho zaznenia zabezpečí plné liturgické využitie,“ písali v otvorenom liste ministrovi kultúry. Veľavravný je podľa nich aj fakt, že nik z našich ani zahraničných organistov neuskutočnil na tomto nástroji nijakú CD nahrávku. Za presun organa sa v otvorenom liste ministrovi vyslovilo aj približne päťsto občanov. Ministerstvo kultúry je však presvedčené, že nástroj, ktorý bol vyhlásený za kultúrnu pamiatku, by mal zostať na pôvodnom mieste. „Ak dal Krajský pamiatkový úrad v Brati-

slave súhlas na inštaláciu nového organa, je zarážajúce, že v danej chvíli nevedel o jeho ďalšom nakladaní,“ píše sa v oficiálnom vyjadrení rezortu kultúry. Ministerstvu sa tiež zdalo, že sa pamiatkový úrad pri svojom rozhodnutí opieral o posudky, ktoré sa zaoberajú viac muzikologickými aspektmi organa ako pamiatkovou stránkou tohto diela. Minister preto žiada pamiatkový úrad, aby v ďalšej fáze rozhodovania bral do úvahy medzinárodné dohovory, podľa ktorých je potrebné chrániť predmety kultúrneho dedičstva predovšetkým na pôvodnom mieste. „Nijaký termín nemáme, o premiestnení rozhodneme, keď budeme mať všetky potrebné podklady,“ skonštatoval Peter Jurkovič, riaditeľ Krajského pamiatkového úradu v Bratislave. Približne štyristo umelcov, ktorí sa v petícii zasadzujú za výstavbu nového organa pri zachovaní starého na pôvodnom mieste, argumentuje najmä nevyčísľiteľnou historickou hodnotou nástroja. „Tá je neporovnateľná s cenou nového organa,“ povedal iniciátor petície a dirigent SND Pavol Selecký, podľa ktorého by jeho vhodné umiestnenie v dolnej časti kostola mali viesť vyriešiť staviteľia. Iniciatívu za zachovanie organa podporuje aj Únia profesionálnych hudobníkov Slovenska a Lisztova spoločnosť. Nový organ ručne vyrobí majster Gerald Woehl z nemeckého Marburgu a v Dóme by sa mal objaviť približne o dva roky. Cirkev zaň zaplatí 933-tisíc eur bez DPH a financovať ho bude zo svojich zdrojov a darov sponzorov. Historický organ by mali podľa Šurina v novom priestore zreštaurovať a denne využívať pri liturgii.

Milan Čupka, PRAVDA, 21.2.2007

Do Žiliny pôjde organ z Bratislavy

BRATISLAVA. Premiestnenie starého organa z Dómu svätého Martina v Bratislave do Kostola Panny Márie Sedembolestnej v Žiline historický nástroj zachráni, píše sa v odbornom stanovisku Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy.

(sita), SME, 22.2.2007

Organ by mal ostať v Dóme

BRATISLAVA - Neogotický organ by mal podľa ministerstva kultúry zostať súčasťou bratislavského Dómu svätého Martina.

Pôvodný organ v Dóme chce katolícka cirkev vymeniť za nový. Zaplatí zaň vyše milióna eur. Nápad vyvolal protichodné reakcie.

Bratislavskí umelci dokonca spísali petíciu za zachovanie starého organa, ktorý vraj navrhol Franz Liszt. Do riešenia problému sa teda zapojilo aj ministerstvo kultúry.

Minister Marek Maďarič žiada krajský pamiatkový úrad, aby pri skúmaní žiadosti bral do úvahy medzinárodné dohovory! Podľa nich treba chrániť predmety kultúrneho dedičstva na pôvodnom mieste a v autentickom výraze. (jb)

Plus jeden deň, 21.2.2007

Pápež podporil varšavského arcibiskupa

Pápež Benedikt XVI. napísal list zdiskreditovanému varšavskému arcibiskupovi Stanislavovi Wielgusovi. Vyjadruje mu v ňom morálnu podporu. Wielgus rezignoval v januári, keď vyšla najavo jeho spolupráca s ŠTB. Pápež vyjadruje pochopenie a sympatie.

Rádio OKEY, 18:00, 21.2.2007

Sokol: Nedonášal som

Arcibiskup Ján Sokol stále odmieta podozrenia, že spolupracoval s komunistickou tajnou políciou ŠTB. Prvýkrát tak reagoval na nové dokumenty z archívov českého ministerstva vnútra. Podľa nich informoval eštebákov aj o svojich stretnutiach s emigrantom Milanom Bubákom. „Vzhľadom na charakter informácií, ktoré obsahujú, je zjavné, že boli podané inou osobou a nepochádzajú odo mňa,“ uvádza v stanovisku. Konferencia biskupov jeho slová vzala na vedomie, podpredseda SMK Gyula Bárdos ich označil za alibizmus.

HN, 22.2.2007

Spirituál je niekto iný, tvrdí Sokol

Arcibiskup po dlhom mlčaní vyhlásil, že eštebákov, ktorým mal „donášať“, nepozná.

Arcibiskup Ján Sokol naďalej odmieta, že by spolupracoval s ŠtB. Dokonca popiera, že by sa najnovšie zverejnené dokumenty z archívov českého ministerstva vnútra z rokov 1987 a 1988 týkali jeho osoby. V nich mal vystupovať pod krycím menom prameň spirituál. „Vzhľadom na charakter informácií, ktoré obsahujú publikované dokumenty, je zjavné, že boli podané inou osobou a nepochádzajú odo mňa,“ uvádza vo svojom včerajšom stanovisku. Vysvetľuje to tým, že ľudia z ŠtB, ktorým mal podávať informácie, nepozná. O tom, kto mohol byť človekom, ktorý informoval, Sokolov úrad, špekulovať nechcel.

„Berieme na vedomie“

Arcibiskup sa k novým dokumentom ŠtB vyjadril až s odstupom niekoľkých dní kvôli zdravotným problémom. Vysvetlenie očakávala najmä Konferencia biskupov Slovenska. „Berieme to na vedomie,“ reagoval pre HN stroho šéf konferencie František Tondra. Ani apoštolská nunciatúra v Bratislave, ktorá by ako prvá mohla dať impulz na jeho odvolanie, sa k stanovisku Sokola nechcela vyjadriť.

Čaká sa na nový dôkaz

Historik Ústavu pamäti národa Patrik Košický upozorňuje, že eštebáci bežne používali konšpiratívny spôsob hovorili v tretej osobe, ak podávali informácie, ktoré získal samotný prameň. „Ťažko sa vyjadrovať k tomu, či stopercentne ide o Sokola alebo nie. Veríme, že sa objavia ešte ďalšie dokumenty, ktoré toto stanovisko potvrdia alebo vyvrátia.“ Košický však hovorí, že v danom čase bol na správe ŠtB vedený len jeden človek s krycím menom spirituál.

Podľa historika Slovenskej akadémie vied Jána Peška je zrejme len otázkou času, kedy sa objaví niečo, z čoho bude jasnejšie, či Sokol bol alebo nebol agentom. Sokol sa podľa neho musel stretávať a hovoriť s príslušníkmi ŠtB. „Tomu sa proste nedalo vyhnúť, ale to, že s nimi hovoril, neznamená, že s nimi spolupracoval.“ Na Sokola bol od 1972 vedený zväzok kandidáta tajnej spolupráce s ŠtB a až v roku 1989 bol preregistrovaný na zväzok agenta.

Podľa Peška by pomohlo, keby sa objavili dokumenty z roku, keď ho preregistrovali na agenta.

SMK o alibizme

Reakcie politikov sa rôznia. Podpredsedu SMK Gyulu Bárdosa Sokolove vyjadrenie neuspokojilo. „Je to alibistické.“ No nechce ho vyzývať na odchod. Hovorí však, že by sa mal vyrovnáť s tou časťou života, ktorá nebola v poriadku. Pripomína príklad varšavského arcibiskupa Stanislava Wielgusa, ktorý po medializácii jeho spolupráce s tajnou bezpečnosťou rezignoval. Šéf poslaneckého klubu SNS Rafael Rafaj povedal, že nemá dôvod neveriť slovám arcibiskupa Sokola. „Najmä, ak si uvedomíme, že je duchovný činiteľ a jeho slovo je o to pravdivejšie, že je priamo viazaný svojím statusom hovoriť vždy pravdu.“ Porovnávanie s poľským modelom nie je podľa neho adekvátne. „Ani vysokí cirkevní hodnostári nemajú problém pozrieť sa pravde do očí a priznať si chyby. Cirkev to už viackrát urobila.“

Zväzky ŠtB verzus Sokol

Podľa zväzkov ŠtB mal informovať o oficiálnych záležitostiach cirkvi ako napríklad, kto bude navrhnutý na vymenovanie za biskupa, kedy prebehne vysvätenie. „Mená kandidátov na biskupov za Trnavskú diecézu som sa dozvedel až potom, ako som bol sám vymenovaný za biskupa, a mená kandidátov za Nitriansku diecézu som nepoznal vôbec. Teda nie je možné, aby som o tom niekomu hovoril.“ O emigrantovi Milanovi Bubákovi, s ktorým sa stretol počas návštevy Vatikánu v novembri 1988. „Nie je pravda, že som po návrate z cesty do Ríma informoval ŠtB o stretnutí s pátrom Milanom Bubákom. V dokumente sa uvádza, že Páter Bubák bol môj bývalý kaplán. To nezodpovedá skutočnosti. Páter Bubák nikdy nebol u mňa kaplánom, a tak aj v tomto prípade sa javí, že informácia pochádza od inej osoby alebo osôb, s ktorými som sa pravdepodobne rozprával, a to bez toho, že by som tušil, že táto osoba alebo osoby zneužívajú to, čo im poviem. Vo Vatikáne sa mal pre ŠtB zaujímať aj o postavenie vtedy ešte biskupa Jána Korca. „Ohľadom biskupa Jána Chryzostoma Korca som sa v Ríme informoval preto, lebo mnohí kňazi z diecézy sa ma pýtali,

aké je jeho postavenie a kompetencie, keďže aj on pôsobil na území Trnavskej diecézy. Boli to otázky v tej situácii legitímne a aktuálne, preto som o nich hovoril. ŠtB musela o tom informovať iná osoba alebo iné osoby, nakoľko ja som s pánom biskupom Korcom spolupracoval, veľmi som si ho vážil a informovaním o ňom by som ohrozil jeho aj seba.“

hab, pz, ama, HN, 22.2.2007

Sokolov pôst

Arcibiskup Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy Ján Sokol včera prerušil mlčanie. Po týždňoch hry na skrývačku sa rozhodol prehovoriť o svojej údajnej spolupráci s komunistickou Štátnou bezpečnosťou.

Keď médiá začali informovať o temnej stránke minulosti tejto cirkevnej autority, Sokol sa dočasne stiahol z verejného života. V tom čase zrejme nebolo na Slovensku nezastihnuteľnejšieho človeka. Na ukončenie informačného pôstu si zvolil výstižný dátum Popolcovú stredu prvý deň pôstneho obdobia. Symbolika popola sa dáva do súvislosti s pokáním. Lepší dátum na vyrovnanie sa s vlastnou minulosťou si ani nemohol vybrať. Sypania popola na hlavu sme sa však nedočkali. Sokol včera len zopakoval svoje pôvodné stanovisko, že s tajnou bezpečnosťou nikdy vedome nespupracoval, nehovoril o kandidátoch na biskupov, neinformoval o návšteve Vatikánu. Dokonca ani ľudí z vlastného spisu nepoznal. Eštebáci mali informácie získavať okľukou Sokol sa vraj rozprával s rôznymi ľuďmi, ktorí takto získané informácie zneužívali.

Spis tvrdí niečo iné. Aj preto bolo možno lepšie, kým arcibiskup mlčal. Bolo to dôveryhodnejšie ako tvrdenia, ktoré dnes ponúka.

Možno by bolo lepšie, ak by Sokolovi kolegovia počas jeho mlčania nesľúbili, že sa vyjadria, až prehovorí. Je to paradox cirkev nemá problém otvorene radiť, koho treba voliť (kresťanov katolíkov), ako sa majú ľudia v kritických momentoch správať. Keď sa však problém týka predstaviteľov cirkvi, jednoducho strčia

hlavu do piesku. Presnejšie, „berú na vedomie“. Biskupi sa neustále odvolávajú na vyhlásenie z roku 2005. Vtedy povedali, že nechcú obhajovať duchovných, ktorí spolupracovali s ŠtB. Odvtedy však nespravili nič. Nevyvinuli tlak, ktorý by prinútil kolaborantov s bývalou mocou odstúpiť. V katolíckej cirkvi je Popolcová streda dňom prísneho pôstu. Sokol aj biskupi včera prepásli šancu vyrovnáť sa s minulosťou. Postíme sa už osemnásť rokov.

Marek Tettinger
HN, 22.2.2007

Špirituáli

Arcibiskup Ján Sokol svoj boj s verejnou kritikou zatiaľ vyhráva. Aj keď veľmi tesne a nepresvedčivo. V priebehu posledných týždňov už dvakrát poprel spoluprácu s ŠtB. Prvýkrát sa odvolal na to, že ho neusvedčujú žiadne dokumenty. Jeho víťazný argument však platil len krátko. V Prahe sa objavili kópie dokumentov, ktoré hovoria o konkrétnych prípadoch spolupráce „Prameňa Špirituála“ s dôstojníkmi ŠtB. Odvtedy je skóre vyrovnané. Tvrdenie proti tvrdeniu (a dokumentom). Za miernou prevahou Jána Sokola v boji s kritikou nie sú jeho argumenty. Nie sú ani jasné, ani silné. Jána Sokola zachránila -cirkev. Jeho kolegovia biskupi a hlavne kardinál Korec... Bez týchto posil zo zálohy by arcibiskup Sokol nevyhrával, ale prehrával. Z faktov a ich súvislostí zatiaľ vyplýva, že Ján Sokol s ŠtB spolupracoval. Vedome. Nie, Ján Sokol určite nebol donášač a udavač, ktorý by škodil cirkvi - pre vlastný prospech. Naopak, celý čas ostal cirkvi verný. Ak pristúpil na formálnu spoluprácu, tak preto, že chcel pokračovať v oficiálnej cirkevnej kariére. Jednoducho také boli vtedy pravidlá. Štát toleroval cirkev, kým cirkev tolerovala štát. A režim. Bola to hra, v ktorej musela aj cirkev robiť morálne kompromisy. Cirkev nakoniec tento boj vyhrala. Ak dnes chráni Sokola, určite vie prečo. Škoda len, že sa pritom nespráva ako morálna autorita, ktorá by si dokázala priznať chybu. Alebo aspoň pravdu. Namiesto toho sa správa ako autorita politická, ktorá stále má čo skrývať...

Dag Daniš, PRAVDA, 22.2.2007

Ján Sokol poprel spoluprácu s ŠtB

Arcibiskup Ján Sokol sa dnes vyjadril k dokumentom, ktoré mali potvrdiť jeho spoluprácu s komunistickou štátnou bezpečnosťou. Arcibiskup nespochybnil pravosť dokumentov, ale ich pravdivosť. Ján Sokol tvrdí, že to čo je v nich napísané nie je pravda. Tvrdí, že nikdy s ŠtB vedome nespocoval a jej agentom nikdy neposkytol žiadne ústne, ani písomné informácie.

Informácie pre štátnu bezpečnosť nepochádzajú odo mňa, informoval niekto iný. Tak dnes zareagoval arcibiskup Sokol na archívne dokumenty. Podľa nich mal v rokoch 1987 a 1988 informovať ŠtB o delegácii Svätej Stolice na Slovensku, o kandidátoch na biskupov, či o vtedajšom tajnom biskupovi Korcovi. Dnes vysvetľuje.

Ján Sokol, arcibiskup: „So žiadanou osobou, o ktorej by som vedel, že je príslušníkom ŠtB, som nehovoril o veciach, súvisiacich s okolnosťami návštevy delegácie Svätej Stolice. Mená kandidátov za nitriansku diecézu som nepoznal vôbec. Teda nie je možné, aby som o tom niekomu referoval.“

Aj o biskupovi Korcovi mal podľa Jána Sokola informovať niekto iný, nakoľko on s ním spolupracoval a informovaním by ohrozil jeho aj seba.

Telefonuje Tibor Hajdu, tajomník Arcibiskupského úradu v Trnave: „Pán arcibiskup vo svojom stanovisku

povedal všetko, čo uznal za potrebné, viac nemáme čo dodať.“

Arcibiskupa Sokola dnes podporil aj kardinál Korec. Jeho spoluprácu údajne popiera formulácia Prameň Špirituál zistil v styku s biskupom Sokolom.

Michal Dzurjanin, hovorca Ústavu pamätí národa: „Štátna bezpečnosť nikdy vo zväzkoch neuvádzala priezvisko zdroja, ktorý poskytol konkrétnu informáciu. Samozrejme konkrétne priezviská boli zakonšpirované.“

Archivári dokumentom dôverujú.
Nakrútené 13.2.2007

Pavel Žáček, Odbor archívu MV ČR: „Tá štátna bezpečnosť ich považovala za dôveryhodné a nie je dôvod prečo ich dneska nejakým spôsobom spochybňovať.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Konferencia biskupov Slovenska zobrala na vedomie vyhlásenie pána arcibiskupa Sokola.“

Príbeh arcibiskupa Sokola sa jeho dnešnou písomnou reakciou nekončí. Tri na sebe nezávislé zdroje nám potvrdili, že už dnes existujú ďalšie dokumenty ešte závažnejšieho charakteru, ktoré majú hovoriť v prospech Sokolovej spolupráce s ŠtB.

Jaro Barborák,
STV, 19:30, 21.2.2007

Sokol zopakoval: S ŠtB som nikdy nič nemal

BRATISLAVA (dia) - Arcibiskup Ján Sokol trvá na tom, že s komunistickou ŠtB nemal nijaké kontakty. Sokol včera naznačil, že informácie od neho tajní pravdepodobne získali prostredníctvom tretej osoby. Bez toho, aby o tom vedel.

Najnovšie informácie o Sokolovej údajnej spolupráci s ŠtB priniesol minulý týždeň denník SME. Podľa dokumentov z českých archívov mal napríklad v roku 1988 podať tajnej službe hlásenie o svojej ceste do Vatikánu.

Sokol trvá na tom, že s ŠtB nikdy nespocoval. Aspoň nie vedome. „S nijakou osobou, o ktorej by som bol vedel, že je príslušníkom ŠtB, som nehovoril o veciach súvisiacich s okolnosťami návštevy delegácie Svätej stolice,“ uviedol. Historik Jan Pešek agentúre SITA povedal, že naposledy zverejnené dokumenty Sokola z ničoho neusvedčujú.

Sedemdesiatštyriročný Sokol, ktorý figuruje v dokumentoch ŠtB ako agent, ani včera nevystúpil na verejnosti osobne. Arcibiskupský úrad to zdôvodnil jeho zdravotným stavom, keďže pred mesiacom absolvoval operáciu. Prostredníctvom svojho tajomníka Tibora Hajdu poslal do médií iba stanovisko.

PRAVDA, 22.2.2007

Aj Sokolov predchodca bol agent

Vatikán robil kompromisy. Bývalý režim väčšinou akceptoval len biskupov, ktorí spolupracovali s ŠtB.

ŠtB evidovala ako agentov všetkých troch biskupov vymenovaných v roku 1973. Medzi nimi aj predchodcu Jána Sokola, trnavského biskupa Júliusa Gábríša. Ten označil Sokola ešte počas svojho života za jedného z možných nástupcov.

Gábríš, Ján Pásztor a Jozef Feranec boli vôbec prví biskupi od roku 1949, s ktorými súhlasilo vtedajšie Československo.

„Zodpovedá to stratégiu vtedajšieho režimu,“ hovorí český historik Jaroslav Cuhra, ktorý sa zaoberá vzťahom cirkvi a štátu v čase komunizmu. Podľa Patrika Košického z Ústavu pamäti národa boli všetky návrhy, ktoré predkladal štát Vatikánu, konzultované aj s ŠtB. „O jej výstupoch boli zase informované všetky úrovne strany až po politbyro,“ povedal Košický.

Vatikán to tušil

Gábríš bol v čase, keď sa stal biskupom, desať rokov agentom ŠtB. Pásztor sa ním stal len mesiac pred vymenovaním. Feranca ŠtB evidovala ako agenta koncom 60. rokov, neskôr z neho urobila preverovanú osobu.

Podľa Košického mal Vatikán „určité indície“, ktorí kňazi sú v užšom kontakte s režimom. „Komunikovali aj s nelegálnou cirkvou, ktorá ich informovala o situácii v Československu. Detailne však neskúmali, ani nemohli vedieť, kto spolupracoval.“

Dôležitá bola hierarchia

Podľa Jaroslava Cuhru si však Vatikán uvedomoval, že ľudia, ktorých navrhuje štát, môžu byť sporní. „Myslím, že si nerobili žiadne ilúzie. Kardinál Casaroli vo svojich pamätiach napísal, že tušili, že je za tým množstvo zrád. Brali to však tak, že politické systémy vznikajú a zanikajú, dôležité je, aby fungovala hierarchia.“

Košický však upozorňuje, že popri kompromisoch, ktoré robil Vatikán pri rokovaniach s komunistami, odmietal za biskupov členov prorežimovej organizácie Pacem in Terris. Sokol sa stal agentom krátko pred svojím vymenovaním za arcibiskupa.

ŠtB mala záujem aj o Františka Tondru, ktorý sa stal biskupom v lete 1989. Krátko pred vymenovaním ho totiž zaradila do kategórie kandi-

dáta tajnej spolupráce. „Je zrejme, že aj naňho boli vyvíjané tlaky, aby ho mohli preregistrovať na agenta,“ povedal Košický.

Tondra však eštebákov podľa vlastných slov odmietol. „Začali ma

drzo navštevovať. Keď som im povedal, či mám napísať do Vatikánu, že sa zriekam (funkcie biskupa - pozn. red.), povedali, že nie a už viac nechodili,“ povedal nedávno biskup.

Marek Vagovič, SME, 22.2.2007

Listy čitateľov Arcibiskup Sokol má čo vysvetľovať

Nedávno poriadne rozvírilo stojaté vody vynorenie sa kompromitujúcich dokumentov z dielne bývalej Štátnej bezpečnosti. A zasiahli oblasť zahalenú rúškom tajomstva. Občas sa trocha pootvorila dvierka povestnej trinástej komnaty a kadečo vyjde na svetlo Božie, ale nad cirkvou stále visí tajomný opar. A práve rozbuška začala tlieť na tom najvyššom mieste a zasiahla samotného arcibiskupa. Samozrejme, podľa neho je to nehorázna lož, ale dokumenty hovoria jasnou rečou - išlo o spoluprácu. Možno vedomú, možno nevedomú, najlepšie by to mohol objasniť samotný arcibiskup. Možno

občas zaletel do iného krdľa, možno nedobre potriasol perím a to spáchlo niektorému aktívnemu ornitológovi do rúk alebo na papier. Ktovie. Arcibiskup všetko popiera, cirkev stojí za arcibiskupom, veľa veriacich asi tiež. Čistú pravdu pozná iba on a možno niekoľko zasvätených osôb. Donekonečna sa zahrávať s masou veriacich je nerozumné a nemôže si to dovoliť žiadna cirkev na svete. Arcibiskup nie je už mladík, na pápežský stolec už asi nezasadne a odvolať ho môže iba pápežská stolica. Ale to asi nehrozí. Vďaka Bohu na nebesiach.

Ivan Bezák, Šenkvice
PRAVDA, 22.2.2007

Arcibiskup vie

So stanoviskom arcibiskupa Sokola, ktorým vysvetľuje zverejnené fragmenty svojej minulosti, nemá zmysel viesť polemiku. Mohli by to urobiť azda svedkovia, čo v archívnych dokumentoch vystupujú - ak žijú. Alebo Ústav pamäti národa, ak pristúpi k dôkladnej rekonštrukcii osobných zväzkov, ktoré nestihli byť skartované.

My však nie sme sudcovia, aby sme merali hĺbku či šírku zlyhania, ak nejaké bolo, a rozhodovali o vine a treste. Arcibiskup patrí veriacim svojej diecézy a Vatikánu, ktorý vymenúva a môže odvolať. Vieme len,

že registrácia agenta je hranica, čo kedysi federálny a na Slovensku pošliapaný lustračný zákon vytýčil medzi vedomou spoluprácou a takým stykom s ŠtB, ktorý vedomý byť nemusel, ale mohol. Ján Sokol bol vedený ako kandidát rekordných 17 rokov a tvrdí, že celý čas nemal tušenie. Až ho zrazu „preregistrovali“ vyššie.... Dobre, no. Má vlastné svedomie i zodpovednosť a neexistuje verejná páka, ktorou by sa reflexia dala vymáhať. Napokon, ani netreba. To, kde býva sudca najvyšší, vie arcibiskup z nás všetkých najlepšie.

Peter Schutz, SME, 22.2.2007

Poľský arcibiskup sa chce očistiť

VARŠAVA. Poľský lustračný súd vyhovel žiadosti bývalého varšavského arcibiskupa Stanislawa Wielgusa, aby sa prešetrili obvinenia o jeho spolupráci s komunistickou tajnou políciou. Wielgus minulý mesiac náhle rezignoval krátko pred slávnostnou bohoslužbou a priznal sa, že podpísal dokumenty, v ktorých súhlasil so spoluprácou. Arcibiskupovi právni zástupcovia však tvrdia, že niektoré dôkazy boli sfaľované a ich klient s políciou nikdy efektívne nespupracoval.

SME, 23.2.2007

Sokol: Vedome som nespolupracoval

K novým dokumentom z českého archívu sa arcibiskup vyjadril po takmer dvoch týždňoch. Analyzoval ich. Nehovoril som s nikým, o kom by som vedel, že je eštabák, tvrdí Ján Sokol. Eštabáci podľa neho informácie získali od niekoho iného.

Arcibiskup Ján Sokol hovorí, že vedome s ŠtB nespolupracoval. V jednej dennej situačnej správe mal „prameň špirituál“, ako Sokola nazývali eštabáci, informovať o kandidátoch na biskupov. Sokol však hovorí, že mená kandidátov sa dozvedel až potom, čo bol on za biskupa vymenovaný a mená kandidátov za nitriansku diecézu nepoznal vôbec. „Teda nie je možné, aby som o tom niekomu referoval.“

Denné situačné správy hovoria aj o tom, že Sokol informoval o stretnutí vo Vatikáne s emigrantom Milanom Bubákom. Hovorí sa tam, že sa stretol so svojím bývalým kaplanom. Sokol sa bráni, že Bubák uňho nikdy nebol kaplanom, „tak aj v tomto prípade sa javí, že informácia pochádza od inej osoby alebo osôb, s ktorými som sa pravdepodobne rozprával, a to bez toho, že by som tušil, že táto osoba alebo osoby zneužijú to, čo im poviem“. Bubák sa k tomu nechce vyjadriť, Sokolovým kaplanom nebol, arcibiskup bol však jeho biskupom.

Správu nepísal Sokol, ale príslušník ŠtB Rudolf Mizera, ktorý pracuje v štátnej Krajskej veterinárnej správe v Trnave ako právnik. Odmietla sa k tomu vyjadriť.

O Korcovi musela informovať iná osoba

Sokola sa predvčerom zastal kardinál Ján Chryzostom Korec. Aj o ňom mal Sokol ŠtB hovoriť, a to informácie, ktoré sa dozvedel vo Vatikáne. Sokol na to napísal, že sa o ňom v Ríme informoval preto, lebo sa mnohí kňazi v diecéze pýtali, aké má postavenie a kompetencie. „Boli to otázky v tej situácii legitímne a aktuálne, preto som o nich hovoril. ŠtB musela o tom informovať iná osoba alebo iné osoby, pretože ja som s pánom biskupom Korcom spolupracoval, veľmi som si ho vážil a informovaním o ňom by som ohrozil jeho aj seba.“ Sokol svoje stanovisko poskytol na Popolcovú stredú. Kresťania vtedy prijímajú znamenie kríža z popola. Ten je symbolom kajcnosti a vyznania sa z hriechov.

Prachar: Posúdiť to je dnes už veľmi ťažké

Kňaz Marian Prachar, v ktorého spise sa tiež našla jedna správa poskytnutá Sokolom, povedal, že takúto reakciu od arcibiskupa čakal. Prachar Sokolovi ešte predtým povedal, že by mal odstúpiť z funkcie. Sokolovo stanovisko je podľa neho „vyhýbavá reč“.

Sokol je známy ako veľmi výrečný človek. Prachar povedal, že si vie predstaviť, že si možno ani nevedomil, komu a čo hovorí. „Je fakt, že cez neho išla aj tajná literatúra na Slovensko, na druhej strane, keď sa stal arcibiskupom, postavil sa aj proti tajnej cirkvi a spochybňoval aj kardinála Korca.“ Celú záležitosť je dnes podľa neho ťažké posúdiť.

Arcibiskup je práceneschopný

Sokol v januári sľúbil, že sa vyjadří pre médiá osobne. Stále je však práceneschopný, pretože absolvoval operáciu vo viedenskej nemocnici.

O necelé dva roky bude mať Sokol 75 rokov a svoju funkciu bude musieť ponúknuť Vatikánu.

Sokolov celý spis je skartovaný, on svoju spoluprácu od začiatku popiera. Viacerí politici si myslia, že ide o záležitosť cirkvi, k odchodu ho vyzval iba predseda poslaneckého klubu SMK Gyula Bárdos. Zväžiť zotrvanie vo funkcii mu odporučil aj Ján Kovarčík z HZDS.

Za falšovanie hrozil trest

Nielen arcibiskup Ján Sokol, ale aj iní ľudia, ktorí v minulosti spolupracovali s ŠtB, často spochybňujú pravosť alebo pravdivosť dokumentov ŠtB.

Zakladateľ Ústavu pamäti národa Ján Langoš však ešte pred dvoma rokmi vyhlásil, že príslušník ŠtB, ktorý by podvádzal, riskoval veľmi vážne postihy.

Evidencie sú podľa Langoša „hodnoverným historickým dokumentom“. Tajný spolupracovník ŠtB mohol byť zaevidovaný až po splnení troch podmienok. Musela byť overená jeho hodnovernosť, musel súhlasiť so spoluprácou a písomný súhlas musel dať náčelník odboru, náčelník správy alebo minister vnútra.

„Celý tento postup bol kontrolovaný minimálne dvoma nadriadenými

a príslušným orgánom komunistickej strany. Opak tohto faktu evidencie musí dokázať príslušná osoba,“ povedal vtedy Langoš.

„Orgány KSS, príslušníci ŠtB netušili, že prísne tajné evidencie budú raz zverejnené. To sú dôvody, ktoré pre nás dostatočne potvrdzujú hodnovernosť evidencií.“ Podobne ako Langoš sa vyjadrili aj iní historici. (mož), SME, 22.2.2007

Sokol sa bráni, že ŠtB nedonášal

Arcibiskup Ján Sokol hovorí, že nikdy neinformoval niekoho, o kom by vedel, že je eštabák.

Arcibiskup Ján Sokol hovorí, že informácie zverejnené v nových dokumentoch z Česka nikdy nehovoril ľuďom, o ktorých by vedel, že sú eštabáci.

Vyplýva to z písomného stanoviska, ktoré včera po viac ako týždni mlčania poskytol médiám.

„Je zjavné, že (informácie) boli podané inou osobou alebo inými osobami a nepochádzajú odo mňa. Mená osôb, ktoré sa v dokumentoch spomínajú, ktorým som údajne mal podávať informácie, sú mi neznáme,“ vyhlásil Sokol.

Bráni sa, že návšteva delegácie z Vatikánu, o ktorej mal hovoriť, mala oficiálny charakter, „teda istotne bol pohyb jej členov monitorovaný ŠtB“. Stanovisko formuloval opatrne. Nepoprel, že by o tom nehovoril vôbec.

„Berieme to na vedomie,“ povedal hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik.

Sokol bol evidovaný 17 rokov ako kandidát tajnej spolupráce, od roku 1989 ako agent.

ŠtB evidovala ako agenta aj jeho predchodcu, bývalého trnavského biskupa Júliusa Gábríša. Spolu s ním boli v roku 1973 vymenovaní aj biskupi Ján Pásztor a Jozef Feranec. Aj oni sú evidovaní ako spolupracovníci. Boli prvými biskupmi od roku 1949, s ktorými súhlasilo vtedajšie Československo. Monika Žemlová, Marek Vagovič

SME, 22.2.2007

Stretnutie lekárov a kňazov na tému kresťan v dnešnej nemocnici

V diecéznom centra Jána Pavla II. v Banskej Bystrici sa konalo neformálne stretnutie lekárov a kňazov na tému kresťan v dnešnej nemocnici. Lekári sa takto stretávajú už približne rok. Podľa organizátorky stretnutí bioetičky Pavly Potôňovej zdravotnícki pracovníci ale aj kňazi sa tu môžu vzájomne dopĺňať.

„Ja som to tak cítila, že by bolo dobré sa s lekármi stretávať, ale teda nielen s lekármi, ale aj duchovnými ktorí pracujú v nemocniciach, pretože jedni liečia telo, druhí liečia dušu.“

Hlavné slovo na poslednom stretnutí v Banskej Bystrici mali lekári Zuzana Otrubová a Pavel Bician, ktorí sa pred mesiacom zúčastnili na konferencii Zdravotník, kresťan v dnešnej nemocnici v Brne. Zuzanu Otrubovú, anesteziologičku z Rooseveltovej nemocnice v Banskej Bystrici najviac na brnenskej konferencii oslovila téma uzdravovania.

„Vlastne to hľadanie tých koreňov, z ktorých vzniká zranenie a choroba a vlastne všetky tie súvislosti ma tak presvedčujú o tom, že akí sme prepojení navzájom, no a samozrejme, že to hlavné slovo má nad tým Boh, ale je v tom aj taký náš podiel asi také úsilie hľadať v čom si môžeme pomôcť ako ľudia a zároveň rešpektovať tú veľkosť Boha.“

Pre Pavla Biciana, detského onkológa z banskobystrickej rooseveltky bolo najviac zaujímavé už to, že konferenciu na túto tému vôbec usporiadali.

„Málokto sa tomu venuje, že by mohli kresťania nejako spoločne vnímať nejaké problémy, ktoré sa v nemocnici vyskytujú, no a bolo tam viacej tém, takže ťažko by bolo sa s ak tomu nejako v krátkosti vyjadriť.“

Účastníci diskutovali o uzdravovaní, zhodli sa, že na vyličenie nestačí len fyzického, ale aj duševného a duchovného.

Jana Verešová
Rádio Lumen, 20:00, 21.2.2007

Popolcovou stredou sa začalo pôstne obdobie

Pamätaj, že prach si a na prach sa obrátiš. Aj v duchu týchto slov dnes väčšina kresťanov vstúpila do 40 denného pôstneho obdobia. Pre katolíkov je dnešná Popolcová streda dňom prísneho pôst - do sýta jedia len raz za deň a na ich jedálnom lístku chýba mäso. V kostoloch ich kňaz značí popolom na čelo.

Pôstne obdobie je v kresťanstve časom pokánia. Biblické texty veriacich vyzývajú k obráteniu, teda k zmene života.

Vladimír Baxa, katolícky kňaz - salezián: „Každý sa má zamyslieť nad svojim životom, čo mu hovorí svedomie, čo mu hovorí božie slovo a podľa tohto stvárať svoj život.“

Od 8. storočia sa prvý pôstny deň v kresťanstve spája s popolom. Už ľudia staroveku však na znak pokánia alebo smútku chodili vo vrecovine a na hlavu si sypali popol.

Pavol Seman, katolícky kňaz - salezián: „Popol vlastne vyjadruje tento symbol pokory pred Pánom,

pokory pred ľuďmi, skromnosti.“

Obrátenie kresťanov sa podľa tradície spája s tromi prvkami - pôst, modlitba a almužna.

Vladimír Baxa, katolícky kňaz - salezián: „Pôst je zameraný na to, aby sa človek naučil niečo zriekať, niečo si odrieknuť. Modlitba je, aby sa priblížil k Bohu a almužna, aby dokázal prejavovať milosrdenstvo o osud druhých.“

Pôst sa netýka iba jedla. Veriaci napríklad striedmejšie používajú aj dobré veci, ako je televízia či internet, ak im venujú príliš veľa času.

Pavol Seman, katolícky kňaz - salezián: „Pôst vôbec neznamena byť smutný, naopak dnešné evanjelium krásne hovorí, maj radostnú tvár, aby Boh videl do tvojho srdca, že zrobíš pokánie a nie teda ľudia, aby teda z ľudských pohľadov sme to nekonali.“

Pôstne obdobie po 40 dňoch vyvrcholí veľkonočným trojdňím, sviatkami umučenia a zmŕtvychvstania Ježiša Krista.

Martin Linhart,
TV TA3, 18:00, 21.2.2007

V Rímskokatolíckej cirkvi sa začal 40-dňový pôst

V rímskokatolíckej cirkvi sa dnes začal 40-dňový pôst, ktorým sa veriaci pripravujú na najväčší kresťanský sviatok Veľkú noc. Súčasťou obradov v kostoloch je posvätenie popola, ktorým kňazi robia znak kríža na čele veriacich. Dnešná streda má preto prívlastok Popolcová.

Popol poukazuje na pomínutelnosť pozemského života. Aj tento symbol má veriacich priviesť k pokániam, teda prehĺbeniu viery v Boha a lásky k blížnym.

Mons. Rudolf Baláž, banskobystrický diecézny biskup: „Na to je ten pôst, aby sa človek spamätal a napriek všetkým svojim možnostiam životným, napriek velikánskej kariére, aby bol vždy poriadnym dieťaťom Božím a aby z toho jeho životného šťastia mali aj druhí osoh.“

Dĺžka pôstu symbolizuje 40 dní, ktoré Ježiš strávil na púšti. Gréckokatolíkom sa pôst začal už v pondelok.

Ani evanjelická cirkev na Slovensku význam pôstu nezahŕňa.

ThDr. Ján Dubiny, emeritný senior Evanjelickej cirkvi a. v. : „Kde ľudia túžia po nejakom stíšení, uvoľnení, lebo si uvedomujú, čo znamená Kristova obeť na kríži.“

Popolcová streda je v rímskokatolíckej cirkvi dňom prísneho pôstu a zdržiavania sa mäsitých pokrmov. Hlavná premena sa však má udiť v srdci človeka.

Veriaci:

„Pôst je pre mňa nejaké prehĺbenie viery.“

„Budeme sa trochu zamýšľať nad tým, ako žijeme a trochu si odriekneme aj nejaké jedlo.“

„Postíme sa.“

„Viac modlitby.“ 40-dňový pôst vyvrcholí na Veľký piatok pred sviatkami Veľkej noci. Tie budú kresťania tento rok sláviť v nedeľu 8. apríla.

STV2, 18:20, 21.2.2007

Kto mal ešte problém

ČESKÁ REPUBLIKA

Karel Simandl - rezignoval v októbri 2004 z funkcie generálneho sekretára katolíckej Českej biskupskej konferencie kvôli preukázanej spolupráci s ŠtB.

František Lobkowicz - biskup ostravsko-opavskej diecézy. Je vedený v zoznamoch spolupracovníkov ŠtB - tvrdí, že si nebol spolupráce vedomý.

MAĎARSKO

Kardinál László Paskai - expredsa Maďarskej biskupskej konferencie. Spolupracoval s maďarskou komunistickou štátnou bezpečnosťou v rokoch 1965 až 1974, keď písal hlásenie o činiteľoch maďarskej katolíckej cirkvi. Paskai sa k spolupráci priznal, nikdy vraj nikoho nepoškodil.

POĽSKO

Stanislavu Wielgus - varšavský arcibiskup Wielgus priznal, že spolupracoval s tajnou poľskou komunistickou políciou.

Vzápätí rezignoval zo svojej funkcie.

Kňaz Konrád Hejmo - V máji 2005 bol odvolaný z funkcie nádiťeľa Domu pútnika v Ríme. Stalo sa tak krátko po tom, čo poľský Inštitút národnej pamäti zverejnil informácie, že Hejmo v časoch totality donášal aj na samotného pápeža Jana Pavla II. Hejmo obvinenie poprel.

HN, 23.2.2007

Sokol chodil do konšpiračného bytu

BRATISLAVA. Arcibiskup Ján Sokol navštevoval podľa SME v Bratislave konšpiračný byt ŠtB. Vyplýva to z informácií, ktoré v archívoch našiel Ústav pamäti národa. Ten to zatiaľ nechce oficiálne komentovať. Dokumenty ústav najprv sprístupní Sokolovi a až potom verejnosti. Ide o ďalšie dokumenty, podľa ktorých Sokol s ŠtB spolupracoval. On to odmieta. (r)

SME, 23.2.2007

Nie je agent ako agent

Arcibiskup Wielgus rezignoval, arcibiskup Sokol zostáva

Rovnaký problém nemusí mať aj rovnaké rozuzlenie. Dôkazom je správanie dvoch vysokých cirkevných hodnostárov, ktorí v časoch totality donášali na svojich priateľov a kolegov. Boli totiž agentmi komunistických tajných služieb.

Arcibiskup Stanislaw Wielgus v Poľsku, arcibiskup Ján Sokol na Slovensku. Jeden z funkcie po odhalení temnej minulosti dobrovoľne odstúpil, druhý prácu pre tajných tvrdošijne odmieta.

Aký je životný príbeh dvoch kňazov s podobným osudom? (mak)

Stanislaw Wielgus (77)

- krycie meno Grey Cirkevná kariéra: Kňazom sa stal v roku 1962, postupne získaval nové cirkevné hodnosti, až sa v roku 1999 stal biskupom. Bol aj rektorom katolíckej univerzity v Lubline a reprezentoval katolícku cirkev v komisii poľskej vlády. Minulý rok v decembri sa stal varšavským arcibiskupom.

Agent Grey: Poľská tajná polícia ho zlanárila ešte počas štúdií koncom 60. rokov. Na svojich spolupracovníkov donášal Wielgus až do jej rozpustenia v roku 1990.

Obrana: Škandál sa prevalil krátko pred minuloročnými Vianocami. Poľský denník Gazeta Polska vtedy informoval, že bol agentom tajnej polície. Cirkevný hodnostár všetko popieral a tvrdil, že dobové dokumenty klamú a tvrdenie médií označil za útok a mystifikáciu.

Koniec: 5. januára 2007 nečakane priznal svoju minulosť: „Zapletením sa s tajnou políciou som poškodil cirkev, „vyhlásil a odstúpil z postu arcibiskupa.

Ján Sokol (72)

- krycie meno Svätopluk a Špirituál Cirkevná kariéra: Kňazom sa stal v roku 1957. Komunistická moc mu bránila v cirkevnom postupe. Pomohlo mu až uvoľnenie pomerov v roku 1968. Počas normalizácie mal opäť problémy. V roku 1988 komunisti nakoniec súhlasili s jeho vymenovaním za biskupa. Niekoľko mesiacov pred revolúciou sa stáva trnavským arcibiskupom.

Agent Svätopluk, Špirituál: ŠtB sa o Sokola údajne zaujímala až takmer dve desaťročia. Podľa zväzkov tajnej polície, ktoré zverejnil Ústav pamäti národa, sa stal jej agentom v roku 1989. V Prahe však nedávno objavili ďalšie dokumenty, podľa ktorých donášal ešte skôr.

Obrana: Jeho práca pre ŠtB sa prvýkrát spomínala v roku 2003. Opätovne sa o nej začalo hovoriť v súvislosti so škandálom arcibiskupa Wielgusa. Podľa Sokola išlo o „snahu poškodiť cirkev, ktorá aj v rokoch komunistickej totality stála na strane pravdy“.

Koniec: Odmieta rezignovať. Tvrdí, že s ŠtB nikdy vedomo nespupracoval. ŠtB údajne mala informácie o blížiaci sa revolúcii. Arcibiskupa do zväzkov zapisali, aby ho mohli diskreditovať. Po medializácii ďalších usvedčujúcich dokumentov tvrdí, že niekto informoval v jeho mene.

(mak), Nový čas, 23.2.2007

Sokola vraj ŠtB platila!

Arcibiskup Ján Sokol lieta v ďalšom škandále. Televízia JOJ zverejnila doteraz tajný dokument, podľa ktorého človek pod menom Špirituál spolupracoval s riadiacim dôstojníkom ŠtB Svätoslavom Monsbergerom, ktorý v súčasnosti úspešne podniká v Trnave. Podľa doteraz známych dokladov ŠtB je meno Špirituál spojené práve s arcibiskupom Sokolom, ktorý v zoznamoch ŠtB figuroval najprv ako dôverník,

neskôr ako agent s krycím menom Svätopluk. Monsberger sa údajne so Sokolom stretával v konšpiračnom byte na Šancovej ul. v Bratislave. Existuje z toho sedem správ, vrátane poznámky ZFP, teda zvláštne finančné prostriedky. To by mohlo znamenať, že Sokola za informácie platili. Ten vedomú spoluprácu s ŠtB popiera. K dokumentu sa odmietol vyjadriť aj Monsberger. (br)

Plus jeden deň, 23.2.2007

Medzi nebom a peklom

Už Ježiš rozlišoval medzi potrebami cisára a Boha. Časť našich duchovných to nedokázala.

Kresťanstvo, na rozdiel od islamu, ktorý bol politickou ideológiou od svojho vzniku, sa dlho držalo bokom od vecí svetských a verejných. Prví kresťania žili v očakávaní skorého konca sveta, a preto logicky v nezáujme o politický vývoj. Sám Ježiš povedal, že jeho kráľovstvo nepochádza z tohto sveta, a tiež kázal svojim učeníkom, aby rozlišovali, „čo je cisárovo a čo je Božie“. Zároveň však údajne sám ustanovil svätého Petra ako Božieho zástupcu na zemi.

Politika, chápaná v širších súvislostiach ako správa a ovplyvňovanie verejných vecí, sa tak dostala legitímne do zorného poľa kresťanstva. Jedinou spornou otázkou, ktorá trvá dodnes a jej aktuálnosť len prízvukujú medializované prípady kolaborácie cirkevných hodnostárov s komunistickou diktatúrou, sa stala otázka miery.

Kam sa teda dokázala dostať katolícka cirkev na Slovensku?

Čím starší, tým „lepší“

Počet duchovných počas komunistickej diktatúry spolupracujúcich s tajnou políciou v súčasnosti nie je známy. Ústav pamäti národa takéto štatistiky nevedie. Historik Jan Pešek však odhaduje, že v priebehu štyridsiatich rokov totality mohlo ísť rádomo o niekoľko stoviek duchovných. Nátlak bol pritom vyvíjaný takmer na každého. Komunistická tajná polícia - Štátna bezpečnosť (ŠtB) sa v tejto súvislosti údajne neštilila ani zneužívania zdravotného stavu duchovných.

Vzhľadom na to, že priemerný vek medzi kňazmi sa pohyboval okolo 62 rokov, to nemusel byť veľký problém: práve cez zdravotné hendikepy mohli agenti eštabáci kňazov vydierať a nútiť na spoluprácu.

Fantázii fízlov sa skutočne žiadne medze klášt' často nemuseli...

Stretnutie s Jánom Sokolom

Exemplárny otáznik dodnes visí nad minulosťou arcibiskupa Jána

Sokola. Pred týždňom vyplávali na povrch nové informácie z archívov českého ministra vnútra, podľa nich Sokol nehovoril s eštabákmi iba o oficiálnych cirkevných záležitostiach, ale aj o svojich stretnutiach s emigrantom Milanom Bubákom.

„Znovu potvrdzujem moje stanovisko, že som s bývalou Štátnou bezpečnosťou nikdy vedome nespolupracoval ani ústnym, ani písomným spôsobom som nepodal Štátnej bezpečnosti žiadnu správu,“ vyhlásil Sokol v stredu 21. februára.

Teda viac ako týždeň po zverejnení nepríjemného podozrenia...

Pardon, ktorý nestačí

Konferencia biskupov Slovenska sa k citlivej téme vyjadrila presne pred dvoma rokmi. Dňa 23. februára 2005 zverejnila vyhlásenie, ktoré použila aj v kauze Sokol. „Pripúšťame, že niektorí duchovní spolupracovali a stáli v službách ŠtB a nechceme ich obhajovať,“ uvádza sa v dokumente.

Biskupi dokonca išli ešte ďalej, ospravedlnili sa. „Vieme o svojich ľudských slabostiach i kňazských zlyhaniach. Preto my biskupi všetkých, ktorým duchovní spolupracou s ŠtB ublížili (a to tak kňazom, ako aj laikom), odprosujeme. Všetkých, ktorých svojou spolupracou s ŠtB pohoršili, prosíme o ospravedlnenie a odpustenie.“

Dnešný poslanec NR SR František Mikloško pôsobil v časoch normalizácie v „podzemnej cirkvi“. Podľa neho je vyhlásenie biskupov povrchné a príliš všeobecné - tá pravá katarzia slovenskú cirkev ešte len čaká.

„Z archívov Ústavu pamäti národa začne pomaly vychádzať najavo, koľkí kňazi donášali. Ak sa nebude brániť tomuto výskumu, v priebehu niekoľkých rokov sa cirkev bude musieť otvorene postaviť k problematike spolupráce jej členov so Štátnou bezpečnosťou,“ tvrdí Mikloško.

Len JA a Boh

Podpis spolupráce s tajnou bezpečnosťou však ešte nemusel znamenať, že dotyčný skutočne spo-

lupracoval, respektíve udával. Ako uvádza Pešek, v časoch komunizmu sa len málokto domnieval, že sa ten režim raz skončí. Mnohí predstavitelia cirkvi preto mohli predpokladať, že ich podpis spolupráce nikdy nevyjde na svetlo Božie. Mohli si povedať, že ide o malý ústupok „o ktorom budem vedieť len ja a Boh, ktorému sa za to zodpoviem“.

Treba však zdôrazniť, že medzi duchovnými existoval rozdiel: jedni spolupracovali z donútenia, tí druhí robili nadprácu - často z karieristických a egoistických pohľadov. Tí druhí boli funkcionármi smutne známej organizácie Pacem in Terris.

Cirkevný trójsky kôň

Združenie katolíckych duchovných Pacem in Terris (ZKD PIT), ako znel oficiálny názov organizácie, ukradlo pomenovanie Pacem in Terris (mier na zemi) z encykliky pápeža Jána XXIII.

vydanej v roku 1963. Združenie nemalo stabilnú členskú základňu. Za jeho členov sa považovali všetci duchovní, ktorí, údajne často z donútenia, navštevovali členské schôdze a zasadania.

Podľa cirkevného historika Jozefa Hal'ka išlo o „trójskeho koňa“ komunistickej diktatúry v radoch cirkvi. „Komunisti si už v 50. rokoch uvedomili, že napriek všetkému úsiliu cirkev zničiť nedokážu. Snažili sa preto podriaďiť si ju,“ uvádza Hal'ko. Prízvukuje, že cirkev bola jedinou legálne existujúcou inštitúciou, ktorá bola z ideologického hľadiska v pozícii voči totalitnému režimu. Bola preto nepriateľom číslo jeden.

Katolícki komunisti

Ešte v 50. rokoch bolo založené takzvané Mierové hnutie katolíckeho duchovenstva, oslavujúce moc komunistov a socializmus ako „naplnenie kresťanských ideálov“. V roku 1968 vďaka pozitívnym zmenám v spoločnosti hnutie zaniká, no už počas takzvanej normalizácie začiatkom 70. rokov na jej miesto nastupuje ZKD PIT. Podľa Mikloška Členovia Pacem in Terris tvorili na Slovensku len približne

desať percent celkového duchovenstva. Po tom, ako v roku 1982 Vatikánu došla trpezlivosť a Ján Pavol II. postavil ZKD PIT a ostatné podobné združenia mimo cirkevného zákona, ich počty sa ešte viac stenčili. Odvtedy si totiž duchovní museli jasne vybrať, či poslúchnu komunistov alebo pápeža. Pacem in Terris síce zanikla v ponovembrovom virvare, nemožno však vylúčiť, že jej funkcionári dodnes pôsobia na kňazských postoch. Ako uviedol hovorca KBS Jozef Kováčik, cirkev nemá dôvod na ich exkomunikáciu, dokonca ani na vyrovnanie sa s nimi. To vraj zostáva plne v kompetencii jednotlivých diecéz, v ktorých tenktorý funkcionár pápežom zakázanej organizácie pôsobil.

(Ne)tajná cirkev

Spor o investitúru, teda o právo vymenovať biskupov, medzi svetskou a cirkevnou mocou sa ťahá už od stredoveku, v komunistickom Československu však dosiahol absurdné rozmery. Ľudia si žiadali duchovných a komunistická strana

považovala za lepšie im ich dať takých, ktorých považovali za spohľadných, ako keby im ich zakázali úplne.

Právo na vymenovanie biskupov mal však Vatikán, takže cirkevné funkcie sa obsadzovali na základe kompromisu medzi komunistami a Svätou stolicou. Duchovní, ktorí režimu nevyhovovali, sa angažovali v takzvanej tajnej, podzemnej cirkvi.

Ako upozorňuje Mikloško, neexistovala nejaká pevná deliaca čiara medzi tajnou a oficiálnou cirkvou. Oficiálni predstavitelia cirkvi sa totiž často zúčastňovali na akciách a aktivitách tajnej cirkvi. Za prepisovanie kníh, organizovanie duchovných cvičení, alebo len poskytnutie priestorov fary pritom často riskovali nielen svoje miesto, ale aj osobnú slobodu. Nebyť obeť pomoci oficiálnej cirkvi, ktorá musela byť s režimom zadobre, tajná by sotva dokázala prežiť. Na problematiku sa preto treba pozerať aj z tohto zorného uhla.

ROMAN MORAVČÍK
HN, 23.2.2007

Zaujalo ma

Keď dvaja robia to isté, ešte to nemusí byť to isté. Keď dvaja napríklad nevidia, ani to ešte nemusí byť to isté. Lebo ten prvý chce možno udržať štíhli líniu, ten druhý sa naozaj postí. Navonok je to celkom rovnaké, na úrovni motivácií je tu zásadná odlišnosť. Lebo kým ten prvý kultivuje iba svoje telo, ten druhý kultivuje svoju dušu. O tom je prísny pôst popolcovej stredy i nasledujúcich štyridsiatich dní. Odpútať sa na chvíľu, vytvoriť si odstup a hladom materiálom vyjadriť hlad duchovný: hlad po vyšších hodnotách, presahujúcich svet čisto materiálny. Hovorí sa, že keď vo Florencii vystúpil so svojimi ohnivými kázňami Savonarola, magistrát mäsiarom kompenzoval straty, lebo také masy sa dali na bezmäsité pokánie. Zdá sa však, že spolu s veľkým kazateľom zhorela na jeho hranici aj všetka horlivosť jeho bývalých poslucháčov. Aj táto Popolcová streda sa môže zvrhnúť na obyčajnú diétnu pózu, splnenie si povinnosti bez zapustenia hlbších

koreňov. Ale prázdny taniereň a chlebovými korkami Bohu oči nezalepíme. Lebo On pozná najhlbšie úmysly našej duše a vidí, že my ľudia raz sme takí: radi sa zahráme na niečo veľkolepé a vznešené, ale potom klíčky horlivosti zadusí bodľáč každodenných starostí. Hoci práve tie by sme dokázali vnímať celkom inak, ak by sme nechali svoj život prežiarť Božím posolstvom. Že tento svet pominie. Že naše snaženia upadnú do zabudnutia. Že z našich ambícií a žabomyšších polemík sa dejiny vysmejú. Že svätý Pavol má pravdu: jedinú, čo naozaj pretrvá, je láska. Nie tá romantická z parku, nie tá emotívna z televízie, ani tá využitá zo šlágru. Ale láska ako základný životný postoj, ktorému učil Kristus. Preto dôležitejšie ako prázdny žalúdok je plné srdce: plné rozhodnutia prelomiť vlastný egoizmus a milovať. A začať skutočne žiť. Pre iných.

Jozef Haľko
autor je teológ
HN, 23.2.2007

Dôstojníci ŠtB:

So Sokolom sme sa nestretli

BRATISLAVA - Po Jánovi Sokolovi spochybnili dôveryhodnosť dokumentov ŠtB aj dvaja bývalí dôstojníci tajnej polície, ktorých mená figurujú pod informáciami o arcibiskupovi. V tom čase šéfovali druhému odboru správy ŠtB v Bratislave. Obaja tvrdia nemáme s tým nič spoločné.

Meno bez podpisu

Náčelník spomínaného odboru ŠtB Rudolf Mizera tvrdí, že dokument, ktorý naznačuje Sokolovu spoluprácu s ŠtB, on nevyrobil. Ja vám k tomu nemám čo povedať, tam je síce napísané moje meno, ale veď tam ani nie som podpísaný. Toto nie je mnou vyrobené, to voľakto napísal a išlo to ďalej,“ povedal pre HN. Vylučuje, že by od Sokola dostával informácie tvrdí, že sa s ním nikdy nestretol. Potvrdil však, že niektoré veci mohli ísť aj mimo neho. „Boli veci, ktoré sa riešili na vyššej úrovni, tam som nebol potrebný,“ uzatvára bývalý dôstojník.

„Napísal to niekto iný“

Jeho zástupca Albert Wendl rovnako tvrdí, že sa s arcibiskupom Sokolom v živote nestretol. Dištancuje sa aj od zverejnených materiálov. „To, že tam je moje meno, to nespochybňujem, pretože ja som pracoval v službe, ale ja si predsa nemôžem pamätať na veci, ktoré niekto tam napísal. Mám tam môj podpis?“ skonštatoval pre HN Wendl.

Podľa hovorca Ústavu pamäti národa Michala Dzurjanina je úplne prirodzené, že príslušníci ŠtB dnes nechcú hovoriť o svojej činnosti pred roka 1989. „Podľa týchto tvrdení tam pracovali všetci iní ľudia, než tí, čo tam v skutočnosti pracovali.“

Arcibiskup Sokol v stredu opakovane odmietol, že by niekedy spolupracoval s ŠtB a „donášal“ jej informácie. Tvrdí, že „prameň špirituál“, ktorý sa spomína v najnovších dokumentoch ŠtB, nebol on. Podľa neho to bol niekto iný, kto mal zverejnené informácie podávať.

PETER ŽATKO
HN. 23.2.2007

Ferdinand Devínsky navštívil Gymnázium svätého Andreja

Dnes dopoludnia navštívil Gymnázium svätého Andreja v Ružomberku poslanec Národnej rady a predseda parlamentného výboru pre vedu, výskum a vzdelanie Ferdinand Devínsky. Poslanca na pôde školy privítal riaditeľ gymnázia a prezident Združenia katolíckych škôl Slovenska Stanislav Bela.

Stanislav Bela, riaditeľ gymnázia a prezident Združenia katolíckych škôl Slovenska: „Počas dvojhodinového pobytu na škole si František Devínsky prezrel priestory školy, odborné učebne, laboratória, informatiky a zúčastnil sa aj na práve prebiehajúcej videokonferencii na hodine biológie priamo z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. A na základe tejto skúsenosti František Devínsky ocenil a vyzdvihol moderné formy vyučovania a technické vybavenie školy. Na záver návštevy sa uskutočnilo aj stretnutie so študentmi tretieho ročníka, členmi študentského parlamentu a redakčnou radou školského časopisu Andrej. Aktuálne boli otázky zo spoločenského a politického života, ale hlavne rezonovali otázky a témy v oblasti školstva a vzdelávania tak na úrovni stredných škôl ako aj problematika štúdia na vysokej škole.“

Rádio Lumen, 17:30, 22.2.2007

Poľský arcibiskup sa chce očistiť

VARŠAVA. Poľský lustračný súd vyhovel žiadosti bývalého varšavského arcibiskupa Stanislawu Wielgusa, aby sa prešetrili obvinenia o jeho spolupráci s komunistickou tajnou políciou. Wielgus minulý mesiac náhle rezignoval krátko pred slávnostnou bohoslužbou a priznal sa, že podpísal dokumenty, v ktorých súhlasil so spolupracou. Arcibiskupovi právni zástupcovia však tvrdia, že niektoré dôkazy boli sfaľované a ich klient s políciou nikdy efektívne nespocoval. (čtk)

SME, 23.2.2007

Ministerstvo kultúry chce zachovať organ

Cirkev oznámila, že organ z Konkatedrály sv. Martina chce presťahovať do kostola v Žiline, kde vraj bude preň lepšia akustika. Ministerstvo kultúry by si želalo zachovať organ na pôvodnom mieste.

Presun starého organa z Dómu sv. Martina v Bratislave do Kostola Panny Márie Sedembolestnej v Žiline historický nástroj zachráni, tvrdí Bratislavsko-trnavská arcidiecéza. Potom, ako nemecká firma postaví v Dóme nový organ, by sa podľa nej starý už nepoužíval, v Žiline sa však na ňom bude hrať.

Arcidiecézny hudobník Stanislav Šurin povedal, že súčasťou plánu na stavbu nového nástroja v bratislavskom Dóme je aj reštaurácia starého nástroja. Snahy o stavbu nového organa v bočnej lodi Dómu sa podľa neho nedajú odôvodniť podobnými riešeniami vo Viedni alebo Kolíne nad Rýnom. „Tieto kostoly sú niekoľkonásobne väčšie ako bratislavský Dóm. Ak by sa postavil nový organ na inom mieste v Dóme, stal by sa starý organ mŕtvou hudobnou pamiatkou.“

V novom priestore by mal mať podľa Šurina nástroj aj lepšiu akustiku. Otázne je, ako budú na drevo vplývať nové klimatické podmienky.

Historický organ nevyhovuje

Za nový organ podľa plánu cirkvi sa v otvorenom liste ministromi kultúry postavili štrnás-

ti organisti. Bude vraj dôležitým spoločensko-reprezentatívnym nástrojom cirkvi, mesta a štátu. Historický organ staviteľa Možného z roku 1881 podľa nich nevyhovuje ani súčasným liturgickým, nieto umeleckointerpretačným požiadavkám, nerobia sa na ňom koncerty ani nahrávky. „Diskutabilné sú aj názory zveličujúce jeho historickú hodnotu.“ Iná skupina hudobníkov naopak vyzýva zachovať starý organ v Dóme.

Maďarič nesúhlasí

Ministerstvo kultúry zastáva názor, že neogotický organ by mal zostať súčasťou Dómu. Keď Krajský pamiatkový ústav súhlasil so zámerom vybudovať nový organ, opieral sa podľa neho o posudky, ktoré sa zaoberajú viac muzikologickými aspektmi ako pamiatkovou hodnotou nástroja.

Ministerstvo sa odvoláva aj na viaceré medzinárodné dohovory, ktoré odporúčajú zachovať pamiatky na pôvodnom mieste a v autentickom výraze. Podľa ministra kultúry zo Smeru Mareka Maďariča by bolo najlepšie, keby nový organ postavili v novom priestore.

O súhlase so sťahovaním organa, ktorý je kultúrnou pamiatkou, musí ešte rozhodnúť Krajský pamiatkový úrad.

Zuzana Uličianska
SME, 23.2.2007

Sokol je síce dôležitý, ale nie najvýznamnejší

Fórum čitateľov

Posledné dni všetky denníky, televízie a rádiá v prvých správach informujú o možnej aktívnej spolupráci arcibiskupa mons. Sokola s ŠtB.

Ide síce o dôležitú a všeobecne známou osobu, no jej vplyv sa týka hlavne príslušníkov katolíckej cirkvi. Nemôže nijako ovplyvniť zákony, privatizáciu, atď. Myslím si, že ide skôr o morálny problém, pričom doteraz sa nenašla osoba, ktorej by vedome poškodil.

Prečo sa na prvých stránkach denníkov, prvých správach v tele-

víziách nespomína osoba s krycím menom „DOKTOR“.

Už sa zabudlo? Nebola práve táto persóna jedným z troch najvyšších ústavných činiteľov?

Neovplyvňuje stále aktívne a asi aj zakulisne život všetkých občanov Slovenska? Šéf ŠtB spokojne žije, podniká. Podobne ďalšie významné osoby, privatizéri, podnikatelia.

Zdá sa mi, že cez triesku nevidno brvno v oku.

Juraj Jánošík, Trnava,
SME, 23.2.2007

Tajná polícia považovala arcibiskupa Sokola za mimoriadne cenného spolupracovníka

Z doteraz nezverejnených záznamov Krajskej správy ŠtB vyplýva, že tajná polícia považovala arcibiskupa Sokola za mimoriadne cenného spolupracovníka. Jeho krycie meno Špirituál totiž figuruje v evidencii výdajov Štátnej bezpečnosti. Objavuje sa tam hneď niekoľko krát, čo nasvedčuje tomu, že za svoje služby bol platený.

ZPF, teda zvláštne finančné prostriedky, boli akýmisi osobitným rozpočtom, z ktorého Štátna bezpečnosť financovala sieť svojich spolupracovníkov. Či už vo forme vecných darov, alebo finančných odmien. Hovorca ÚPN odmietol hodnotnosť dokumentu komentovať. Jeho existenciu však nepoprel.

Michal Dzurjanin, hovorca ÚPN: „Ja vám nemôžem povedať v tejto chvíli, že či to máme alebo nemáme, pretože jednak to neskúmam a tieto veci a riešia podľa ustanovení zákona.“

Dokument, ktorý máme k dispozícii, pochádza z roku 1987, keď Sokola viedli ako kandidáta tajnej spolupráce. Jeho riadiacim dôstojníkom bol vtedy PAEDr. Svätoslav

Monsberger, dnes úspešný podnikateľ v Trnave.

Sused Dr. Monsbergera: „Ja o tom moc neviem, ja len viem že má autá drahé, chodí na poľovačky.“

Snažili sme sa získať jeho stanovisko. Tak ako je to zvykom u väčšiny bývalých príslušníkov ŠtB, aj Dr. Monsberger reagoval záporne.

Dr. Svätoslav Monsberger, bývalý príslušník ŠtB: „Zistite si čo chcete, ale so mnou nie.“

Podarilo sa nám tiež zistiť, že Štátna bezpečnosť využívala pri komunikácii so Sokolom konšpiračný byt. Ten sa nachádzal v tomto dome na Malinovského, dnešnej Šancovej ulici 106 v Bratislave. Výsledok tajných schôdzok bol plodný. Len v roku 1987 dodal Špirituál svojmu riadiacemu dôstojníkom 7 správ. Arcibiskup o kontaktoch s trnavským príslušníkom ŠtB doteraz mlčal. Nielen kňazi, ale aj mnohí kresťania majú pocit, že dozrel čas, aby sa k temnej minulosti postavil zodpovedne.

Martin Mózer
TV JOJ, 19:30, 22.2.2007

Sex v Cirkvi

Niekdajší tajomník Jána Pavla II. a súčasný krakovský arcibiskup Stanislaw Dziwisz tajil správy o sexuálnom obťažovaní v radoch cirkvi. Tvrdí to taliansky denník La Stampa.

Stanislaw Dziwisz, ktorý bol štyri desaťročia pravou rukou Jána Pavla II., sa snažil zamiesť pod koberec informácie o sexuálnom obťažovaní žiakov v kňazskom seminári. Podľa denníka La Stampa sa k terajšiemu krakovskému arcibiskupovi Dziwiszovi dostalo niekoľko informácií, že poznanský arcibiskup Julius Paetz sexuálne zneužíval seminaristov. Dziwisz namiesto toho, aby vec dal prešetriť, obvinenia tajil. Neinformoval o nich ani Ján Pavla II.

Škandál arcibiskupa Paetza nakoniec vyplával na povrch nezávis-

le od Dziwisza. Obťažovaním sexuálneho obťažovania malo byť viac ako dvanásť seminaristov.

„Hoci Dziwisza o udalostiach v seminári informovalo viacero ľudí, škandál odhalil až poľský denník Rzeczpospolita, „píše La Stampa. Prípád poznanského arcibiskupa pritom nebol jediný, o ktorom Dziwisz mlčal. Mexický kňaz Antonio Ornelas Dziwisza informoval o zneužívaní zo strany zakladateľa rádu Kristových legionárov Marciala Maciela Degollada.

Dziwisz však aj v tomto prípade mlčal. Hovorca Stanislaw Dziwisza všetky obvinenia rezolútne poprel. „Jeho eminencia nič nezamľčala, obvinenia sú nepodložené.“

DANIEL HOŤKA
Plus jeden deň, 23.2.2007

Katolícka cirkev dnes slávi sviatok katedry apoštola Petra

Katolícka cirkev dnes slávi sviatok katedry apoštola Petra. Táto rímska spomienka je doložená už v polovici štvrtého storočia ako výročie mučeníckej smrti svätého Petra. Až neskôr sa uvažovalo nad špeciálnym významom slova katedra vo význame biskupského stola a tak sa obsah dnešného sviatku začal meniť na prevzatie rímskej cirkvi Petrom.

Sviatok katedry apoštola Petra sa v Katolíckej cirkvi slávi v tejto forme 22. februára zásluhou pápeža Jána XXIII. V roku 1960. Ide o liturgické pripomenutie pápežského primátu, hovorí kardinál Ján Chryzostom Korec.

Ján Chryzostom Korec, kardinál: „Svätý Otec si uvedomuje svoje postavenie a hlavne svoje poslanie. Je to aj znak veľkosti a by som povedal hrdinskosti a svätosti cirkvi, že má stále synov a dcéry a prvého takéhoto syna, ktorý je otcom náš všetkých, Petrovho nástupcu. A robí to čo robili aj prví apoštoli.“

Pápež ako nástupca apoštola Petra na jeho biskupskej katedre v Ríme je viditeľnou hlavou všetkých katolíkov. Podľa slov dekana Rímsko-katolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty v Bratislave Mariána Šurába je dobré, že sa pápež usiluje o dialóg a ekumenizmu aj s inými kresťanskými cirkvami.

Marián Šuráb, dekan Rímsko-katolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty v Bratislave: „To je niečo progresívne čo má pomôcť v tej veľkej veci, o ktorú sa usiloval nebohý svätec Ján Pavol II. a o ktorú sa bude usilovať aj terajší Svätý Otec Benedikt XVI., teda o to porozumenie, dialóg, hľadanie tých ekumenických prvkov medzi náboženstvami.“

Miroslav Lyko
Rádio Lumen, 17:30, 22.2.2007